

המציפה

ערנו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר ההתימה על המצפה

באוסטריא אינרן:
 לשנה 7. — כתרים
 חצי שנה 3.50
 לרבע 1.75
 באיטליה:
 לשנה 8. — כתרים
 ביתר הארצות:
 לשנה 9 כתרים — 9.50 פראנק.
 מחיר גליון בודד 14 הלר.
 ברכת מיום 60 הלר. הודעת אירוסין כתה.
 זו או זו בראש הגליון שני כתרים
 אין הנחה מהמחיר.

מודעות

כפי גדל השטח ולפי מקומן.
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי גם שם
 מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918
 האדרסה לבית המערכת ולארכיוןסטרציה
 „HAMICPE“ Kraków,
 (בחוף לארץ להוסיף: Oesterreich)
 כע"פ: רחוב סעבאסטיאנא 32

Kraków, 16 Grudnia 1911.

גליון 5

קראקא, כ"ד כסלו פ' וישב התרע"ב.

אור גדול ומחמם שמונה ימים רצופים, יומם ולילה —
 אור של חיים, אור של אשר וכבוד, אור של חפיש
 לאומי!

העם הלך בנלות, התפרד והתפור בכל גפות
 העולם ואתו הנר הגדול, שזרחה על כל העם, השלכת
 הגדולה והמהממת נתזה והשאירה לזכרון נרות קטנים,
 שאין בהם להאיר אפילו חדר אחד, המהבהבים בלי
 הרף והדועכים! אחר זמן קצר, מכל המניפסטציה
 הלאומית לא נשאר לנו כלום. חוץ מן גגון ה"חלל",
 המרום את נפשנו בשעה שאנו מזמרים אותו, אין
 ימי הנכה נכדלים מיתר ימי החול. עם הרומם כמיט,
 הנושא עליו את עול העבודה, אינו יכל להג חג
 החפש.

דור דור ודורשיו — דור דור והגיו.

אנו חוגגים את הג הכנבים...

מצד אחד מקדישים ערבי הנכה למשהק ומצד
 שני מרעימים נאומים לכבוד גבורי העם — בני
 מתתיהו.

לא כך הנים הג לאומי!

בימי הג כזה נעשה הבית הצר מפל ואת ממומו
 יורש השוק הגדול והרחב, בו מתאסף ומתגודד כל
 העם, רוה אחד, רגש אחד, רצון אחד, שאיפות
 משותפות ממלאים ברגע זה את כל הלכנות, מהכרים
 ומאגדים את היחידים ועושים מהם חטיבה אחת חזקה
 וכבירה, צור חלמיש גדול ואיתן, כל יעברו עליו גלי
 החיים וישטפוהו.

הגים לאומיים חוגגים בחוץ!

אם יש אה נפשנו להדרור לעמקי מחשבותיהם
 ורגשותיהם של חלוצי החרות, בני מתתיהו ולכבדם
 כראוי, שיהיה הכבוד, שאנו רוחשים להם היום, יאה

מיכל וכתום השיחה יתן צו והוא יפצה פיו במזמור
 שיר הנכת הבית וכלם יענו במקהלה, ההתלהבות
 תעלה למרום קצה וכל המסובים יקומו ממושכותם
 לרקוד רקודין של מצוה ולהודות על דגשים ועל
 התשועות ועל הנפלאות, שנעשו לאבותינו בימים ההם
 ובזמן הזה.

**

האם; לאחר שהתכונה בענית אמן על ברכת
 הנרות, לצאת ידי חובתה, לקחה את הצאינה וראינה,
 לקרוא את נס הנכה, היא סוראת מעשה יהודית
 ואליופורנו ולהתרגשותה אין ערך.

בכל פנה שאנו פונים רק יהודית, דבורה, מרים
 ושאר נשים צדקניות, אשר הביאו תשועה לעמם
 ולבסוף עוד הם הגבדים, מתנשאים, כאלו רק בשבילם
 נברא העולם... כפויי טובה הם הגברים!... מי גרם
 לחנכה אם לא אשה?... ולבסוף?...

**

הבן הבכור; לאחר שעלה לו להשיג מטבעות
 אחדות הלך לחדר האפל והצה, המיוחד מבעליו לאנשי
 חברתו ובחדר אין רהיטים, רק שלחנות עגולים וכסאות
 וצר החדר מהכיל את כל הנאספים, והעומדים, המוכרחים
 להסתפק רק בראיה, רכו על היושבים, על אנשי
 המעשה, שאינם זזים מדי אמותיהן של הלכות שים
 קטן והראשונים עומדים על גביהם, להורותם כתבסיסי
 מלחמתה של תורה זו ובעצתם.
 ושאון והמולה מכל עברים; שם יקלל ויחרף

ולתכלית זאת לא נגדילו בכמותו לע"ע.
 מתכנתו העיקרית לא נסור.

החובה איפא על כל העברים בכר
 מקום שהם, לעזרנו בקבלת חותמים
 ובגבית דמי החתימה מידי חותמים מקדם
 ובזרוז כל בערי מדע וכשרון אמתי
 להשתתף בעבודת המערכת, כי המצפה
 יצא מעתה במדה ידועה מרשות היחיד
 ונכנס לרשות הרבים ועל כל עברי חובה
 מוסרית, לעזור לקיום השבועון האחר
 בממלכה, שהוא בר קימא ולעשותו
 לארגן ספרותי מועיל לכל הצבור.

לגליונות הבאים כבר הכיננו פילימונים
 טובים מאת הסופרים המפורסמים מר יגשר
 באראשי מר מ. עהרליך, מר יצחק פרנהוף
 ובנו מר משודו פרנהוף, מלבד עבודת
 הסופרים, שעמדו עד כה לימיננו.

הגנו מברכים את ידידנו הגביר הנדיב והשוע מר
 יוסף ספיר לחתונתו עם מי פרידא פאן פריידיגער
 בבודפשט במו"ט.
 מערכת "המצפה".

מברכים אנו את חברנו רנכנד הגביר התורני
 מריה יוסף ספיר פה לחתונתו. ש. מ. לור בשם
 עד ביהמיד "בית ישראל" בקראקא.

הגני מברך את ידידו הגביר המשכיל העברי
 מר יוסף ספיר לחתונתו. צבי רומלד — קראקא.

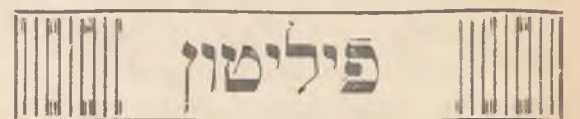
"המצפה" לשנה הבאה.

לפי החווה, שעשינו עם ועד ההסתדרות
 לשפה ולתרבות העברית" נעשה המצפה
 ארגן ההסתדרות הזאת וכל חברינו
 העברים בארץ הזאת יעזרו לשכלולו
 ולתקונו. בזה יהיה ביכלתנו להשביח
 את עתוננו בתכנו בעזרת סופרים מומחים
 ומפורסמים ולעשות בו שנויים לטובה,
 מבלי שנצטרך להרים את המחיר.

דמי-חנכה — דורן לאומי.

לגעת בקדש-הקדשים שלו, בגאותו הלאומית; הוא
 חתם את זכות קיומו בחרב שלופה ובתעודת כבוד
 והדבר יצא משדות אמוים ובית צור...
 הוא העלה נר בכית מקדשו, והנר הקרוש השפיע

הג אנו חוגגים, הג נצחון, הג פריקת עול
 השוכים, הג שחרור הכאום!
 עם הספה עם הרוח, הראה לעולם, כי גם ירו
 קרב לסדה; הוא הוכיח לעין השמש, שלא ירשה

פילימון

נר הנכה.

עומד דום הנר,
 הנר ומלא סוד,
 כשנרד האור, כנר
 ממרהק, עמוף הוד...
 יפן פה נכה,
 יביט אך כל צד;
 מי ומה לי פה,
 ישאל עצמו אט.

חלוש הוא הדור,
 חסר עוז ואון,
 ככה בו כל אור,
 גדמה לו כל רון.

האלה בגים הם
 לעמי זה השב,
 שהוליד אנשי שם,
 לבאים בשדה-קרב?

ליל חנכה.

ליל חנכה וכלם, כל אנשי הבית, האב, האם,
 הבן הבכור, הבת והבן הצעיר, כלם עוסקים "בעניניא
 דיומא".
 כלם השליכו מעליהם עניניהם השונים, עסקיהם
 היומים ומספדים בשאלת מאי חנוכה?
 האב; אחרי הדליקו את הנרות כהלכה הלך
 לרי יחיאל מיכל המקורב הראשון של הצדיק.
 שמה נתאספו שאר אנשי, שותים לכבוד היום
 מדברים דברים העומדים ברומו של עולם, עושים
 אוניהם כאפרכסת, לשמוע חידושי תורה, שדרש הוא
 שיחי' בשבת האחרונה, כפי שמוסר להם ר' יחיאל

כהם ולנו ולתפארת לנו יורשיהם, עזבו את אהליכם הצרים וצאו החוצה!
לקול קריאתו של מתתיהו החשמונאי מי להי אלי" קם כל העם מנער ועד זקן, יצא אל שדה המלחמה, הקריב קרבנות ולבסוף פצח רנה.

אחד דורשים ממנו החשמונאים: שנו את סדר המניפיס מציה! בראשונה עבירה ופרבנות ובסוף רנה! וכר עבודתנו גדול וחובות קדושות מוטלות עלינו. אם בחיים אנו חפצים, אם לא ככה עוד בלבנו נצוץ התקוה לגאולה לאומית, עלינו לשים לב להנך הדור הצעיר, הדור הבא אחרינו. כי רק ע"י הדבור כפי תינקות של בית רבן עתידין אנו להגאל.

דמי הנכה, שאתם מושימים לילדיכם לקנות ממתקים, הקדישו לטובת אינסטיטוציה, שמטרתה להניח יסוד לקיומנו הלאומי.
בלי שפת עבר אין תורה ובלי תורה אין עם ישראל!

דמי הנכה דורשת מאתכם הסדרות בתי-הספר. איש איש כפי יכולתו וכפי שידברנו לבו ישתמש במקרה הגדול והנעלה הזה, לכבד את זכרון החלוצים בעד קיומנו וחפשתנו הלאומית.

נכבדם כמעשה! עשרים הלך — דמי הנכה! ידע נא כל איש, שאותם עשרים הלך, שהוא משליך אל הקופסה, הם אבן הפנה לבנין לאומי גדול ונהדר והוא אחד מבניו. דמי הנכה אלה הם סמל האחדות של כל העם. את חג התחיה הלאומית לא יחג היהודי בין כתלי חדרו הצר, הוא נעשה ע"י תרומתו זו אבר של הגוף כולו. ע"י עשרים הדר נמנה את מספר בני עמנו.

הננו עושים קונס קריפציה לאומית!
מילעם אלינו!

נערו מעליכם עפר השפלות הגלותית, זקפו את קומתכם, עזבו את כתיכם הצרים והמחניקים, צאו החוצה לאור היום והראו, כי לא אלמין ישראל!
אין אנו נופלים מיתר העמים שכנינו! האשכנזים בראו להם את ה"Roseggerfond", הפולנים את Dar Grunwaldzki ואנו נכרא לנו עכשו קרן קיימת שר מכבים! דמי הנכה — דורן לאומי!
ישראל ראטה.

פעולת החשמונאים.

1.

לפני הרבה, הרבה שנים ארע אותו המאורע, לפני אלפים ויותר, ומקומו על רצועת ארץ קטנה על

איש את רעהו ופה ישמיע אחד ננגינה של ימים נוראים כשהיא מכולכלה כמנגינות החיים, שאין מוסרים אותם לצנועים, הכאים מעבר השני. ערבוכיאל של קולות היוצאים במתינות והנדחפים בכעם וכזעם, צעקות, מריבות, חרפות ודברי חרודין — כל אלו יאבדו בעשן הקמרת, אשר יקטרו הנאספים והממלא את כל החדר.

וגבורנו היושב מול רעהו ישמיע גם הוא חלקו, תרעומות על מזלו, שסר ממנו היום וכמתיאש קורא ככל פעם כמנוד-ראש: אכן סר מזלי! אינו עולה לי היום!... לאים על חכרו ולעורר רחמי עלינו הוא קורא: רק פעם אחת ותו לא!
בן זוגו שוחק לדבריו ואיזומו בידעו, שאם חכים אינו ריק ויש בו אין בדבריו ממש וילחום עמו עד הטפה האחרונה, עד הפרוטה האחרונה ותו לו עד שישגי מזומנים אחרים, כאורח הני גוברין.

2.

הבת; לאהר שהורה על הרקלמציה כפעם המאה ואחת פשטה ולבשה בגדים לבנים והלכה להגיבה. ההיכר מצא מפה אל פה, אנשים, נשים ומף התאספו, לחוג את חג המכבים. בכית השלך הם והיא עולה על הכימה ומסיה תזרוק מלים, מלים היוצאות במתינות ונדרחות ברעש, פעם כקול נמוך ופעם כקול אדיר וחזק, רגע כקוית שחוק על שפתיה וכמעט קט ברמעות על לחיה, וכנמרה נרעש האולם ממחית-כפים

שפת הים, והמאורע כשהוא לעצמו איננו בודד במינו. חיוון, שנראה ונשנה פעמים אין ספורות בתולדות האדם, כמעט בכל התקופות ובתוך כל העמים: התפרצות נענים מפני ארונים קשים. מי יוכל למנות מספר לכל אלה המרידות הקטנות עם הגדולות, שהתחוללו מעולם?

כן, רבות הן המרידות הרשומות בהיסטוריה ולא מעטות הן אלה אשר פעולותיהן קימות לדרות ותוצאותיהן הן כחות פועלים חשובים בחיינו הנוכחים וכסדרם.

אבל איזו מהן הולידו תוצאות יותר חשובות להתפתחות המין האנושי מאותה המרידה, אשר זיקה הראשון העלה אותו הזקן בעירה הנכחדה מודעין, אשר בין הררי ארץ ישראל? לאיזו מרידה בן המרידות, גם מן הגדולות והחשובות ישבה, היתה השפעה יותר גדולה על דברי ימי העולם מאותה ההשפעה, אשר השאירה אחריה ההתקוממות, אשר לזכרה מעלים אנחנו, את הנרות הללו?

עקבות של איזו מהן, גם מן המאירות שבהן, נכרות יותר בקולטורות זמננו מאותם הרשמים הטבועים עליה בכח כחה של מרידת החשמונאים?
לדעת בברור איזו הדרך היתה האנושות אוהזת במהלך התפתחותה ועל איזו עמדה היתה עומדת עתה לולא התחוללה התפרצות החשמונאים בשעתה — לדעת זאת בברור אי-אפשר. לכל היותר אפשר רק לשער השערות בנרון זה. אבל זה ברור הוא, בלעדיו ההתקוממות היתה היו פני האנושות אחרים לגמרי מאלה של עכשו וחסרים היו לה ערכים חשובים מאד, אולי היותר חשובים שיש לה, היותר יסודיים שבה.

לולא עמדה משפחת החשמונאים בפרץ, לעצור בעד זרם ההילנות, אשר שטף אז את כל העולם, מלהשתפך גם על חלקת ארץ יהודה הקטנה, כי אז היתה נוספת עוד מפה קטנה בים ההילנות, שהיתה לא מעלה ולא מורידה. והרוח האנושות, אשר כדרך התקדמותה התמזגה מרוח יון ומרוח ישראל, שני היסודות הראשיים שלה, היתה מתפתחת רק לצד אחד, לצד ההילנות וחסרה היתה לה הרוח היהודי, שנתנה לה לא את היפי וכרק החיים החצוני, כי-אם את הדבר היותר נעלה מכל, את תכן החיים, את המוסר האנושי.

2.

מי היה מוסר להאנושות את הנביאים אם היו גם בני יהודה מתאבקים כגמנסיות ומשחקים בתיאטרות כחפצו של אנטיוכוס הרשע ומסייעיו הפושעים?
התניך, זה ספר הספרים של האנושות, היה נכחד מן הארץ, לוא שקע עם יהודה בים ההילנות; כי מי היה משמרו ומטפחו כמרים יצא טבעו בעולם אם לא עם מולידו?

משוללת היתה האנושות האוצר דענקי הזה, ואומללה היתה כלי גדל השפעתו על תקון העולם

עד שהיא מוכרחה לעלות עוד הפעם על הכימה, לעשות קידה והשתחוויה להשומעים, אשר להתפעלותם אין קץ ועיני כל נטויות עליה, האצבעות רומזות עליה, האמהות מתכרכות כה ולאשרה אין גבול.

3.

הבן הצעיר; נוכח, כי פורה שר של שכחה אינו משמנו ולשוף עמלו לחדש את תרועו השלישי של הכ"י והקושיא היא עצומה: הנס של פך השמן לא היה רק לשבעה ימים ולא לשמונה? יודע הוא רק את כי התרועים של כ"י, אבל יש עוד תרועין ג' ושר של שכחה התגבר עדין ואיננו זוכר, הוא הלך לביהמ"ד ולאור כחה של נר-התמיד הוא מעלעל בהכ"י ואותיות החכימו אותו. אבל לא נתקרה דעתו וצולל הוא בים המפרשים מה שחדשו במושיא זה, זה סותר בנינו ישל חכרו וזה כונה זה בא וחדשו עמו וזה משימו לאל והוא רוצה לירד לעמקו של דבר, להגיע עד היסוד.

כי הקושיא היא עצומה. הנס של פך השמן לא היה רק לשבעה ימים ואנו חוגגים שמונה ימי חנכה?

4.

כלס, כל אנשי הכית, האב, האם, הבן הבכור, הבת והבן הצעיר, כלם עוסקים בעניני דיומא. קולומיה נחום אויערכאך.

ועצם פעולתו להכחדת הזוהמה הקרמונית. עניה היתה האנושות כלי הערכין, שקבלה מן הנבואה הישראלית, כלי אצילת הלב והכשרתו להבחין בין טוב מוסרי לרע מוסרי.

ולא עוד אלא גם על מקצועות אחרים של הקולטורה רכה פעולת דביבליה. מה גדלה השפעתה על לשונות העמים התרבותיים וספרותיהן! כמה המר נתנו ספורי הכיבליה וגבוריה לאמנים מכל המקצועות ליצור יצירותיהם! כמה רוח הקדש נאצלה מהודה האמנותי ויצלחה על גדולי היוצרים למיניהם! ערכים אמנותיים כלי ספורות מכל המינים לא היו באים לעולם אלמלי עלה להם להיונים בשעתם לכצע את מזמנם על הרי ישראל.

אכן, מי מלל אז להיילנים, אשר זממו להשמיד את ישראל ותורתו לכבוד יון ויפסותו, בחשבם את מעשיהם להשמדת הברבריות והפצת קולטורה, מי מלל להם אז, כי זה, שאותו הם חפצים לעקור, עתיד להשפיע על קולטורת היפי, שבשמה הם דוגלים ובה המה מתפארים?

אבל זה רק דרך אגב, כי לא בזה מתפאר ישראל. לא כיפי גאותו, בתורתו תפארתו ובמוסרו הוא מתנאה. זאת התורה, אשר שם ישראל לפני העמים למען ילמדו להכיר את אל עולם ויעזבו את גולויהם ואליליהם וינחזו את תועבות עבודתם ואת תכל פולחנם; זה המוסר הנכבד, אשר הועיל להמתת החיה הרעה שבאדם, לעקור מן הלב את האכזריות שקננה שם בתור ירושה מן האדם היערי הקדמון; זאת התורה, אשר גלתה בתוך לב האדם את הזיק האלקי, שהיה עמוס תחת גלי הנטיות החשכונות, הסוככות אותו מנעוריו; זה המוסר, אשר הורה את הקדושה, את החמלה, את האהבה ואת החסד ועוד מדות, אשר אולי גם שמותיהם לא נודעו לפנינו; זאת התורה, אשר זרעה בתוך הלב את זרע השאיפה לשלמותן הצדק; זה המוסר הקורא לשלום העודם; זאת היא התורה אשר כה מתפאר ישראל וזה הוא המוסר, אשר עליו גאותו.

ואת זה הציל לאנושות אותו הזקן בתנופת חרבו אשר הנף.

ושתי הדתות הידועות, אלו שתי הסרסוריות, אשר המציאו לעולם את תורת ישראל, אם גם בכליהן הן, שתי אלה לא היו באות לעולם, אלמלי ירד אז עם הספר לאבדון, כן, כן, אותה המרידה הקטנה, שהתחוללה בעבר הרחוק, בתוך עם קטן, בארץ קטנה מעבר לים, היתה בכח כחה במריצת הזמן, על ידי גלגולי הכחות לגורם חשוב בהתפתחות רוח האדם.

3.

לכאורה יש מקום לחלוק ולומר, כי אחרי אשר ספרי התניך כבר היו קיימים אז היה בכחם לפעור את פעולתם על העולם גם בלי עם יוצרם. הכיבליה לא היתה חושבת את פעולתה, לוא גם נמחה שם ישראל אז, כי הרי התורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ללמוד יבא וילמד. ובפרט כי חלק מהכיבליה היה כבר ידוע גם מחוץ לגבול ישראל על ידי התרגום היוני.

אבל זה רק לכאורה, כי באמת ספק גדול הוא, אם היה התניך נשאר כעולם אלמלי אבד עם ישראל, כי אם גם נניח, כי גורל אותו החלק הקטן, שכבר תרגם אז ליונית, לא היה משור עם גורל עם ישראל, לא תתכן הנחה כזו על החלק היותר גדול של התניך, זה שלא יצא עוד מנכול ישראל חוצה ואולי גם מסודר ונערך כליל לא היה עוד אז. ומרוב לודא, כי זה היה נכחד מן הארץ יחד עם מולידו, וכי ההשפעה של חלק מהכיבליה לא היתה משנת את ההשפעה שהיתה לכלה, זה אך למותר הוא לכרר, ועוד, וזה העיקר, לתורות, דעות ומדות הכתובות כספר אין השפעה גדולה כל כך כמו לאלה, אשר כבר יש להם מהלכים בין החיים, ולא עוד אלא גם צפויים הם אל סכנת אבדון, אידיאליים, כל זמן שהם רק אידיאליים, כלומר כל זמן שלא מצאו נושאים — היו גם מתי מספר — המגשימים אותם בחיים, צפויים אל סכנת אבדון, ואל סכנה זו היו צפויים אז אידיאלי הנביאים באכדן עם ישראל נושאי האידיאליים ההם ומגשימיהם בחיים, לוא גם נשארו ספרי התניך, הנחה שגם זו רהוקה מן האמת.

מפוח ורבוני. אם נעזב אותם לנפשם, בודדים ומפורדים — סופם לבא לידי רפיון אין-אונים. עבודת-עם גדולה וכבירה מבשרת את בואה — אל לנו לפוררה, אל לנו לראות בפזורה. עלינו לסדר ולכנס את כל הלקי-העבודה להמיכה אחת מוצקה. עלינו לאחד ולרבו את כל הטוב והמעולה בכחות הפוריים שלנו, למען יצא מפעל כביר ומסוף ורב-העלילה, אשר ימביע הותמו על כל מהלך החיים הסולטוריים של עמנו.

על-כן החלטנו להרחיב את פעולתנו ולהגדילה. עבודתנו תהיה להמשיך, וביתר אמיץ וביתר תקף, את עניני התעמולה ע"י דברים-שבתב וע"י משלח מטיפים-נוסעים; להבשיר, בכתיב וע"י מטיפים, את רעיון הכנסיה העברית ולהוציאו לפעל; וכן גם יהיה מעשנו לאסוף המר נכון ופדויק בדבר מצב החנוך העברי בארצות שונות ולעסוק בשכלולו ופתוחו ותמונו.

עלינו שומה בל העבודה הגדולה ורבת-האחריות של הכנת כל הכחות העברים וכנוסם והתמיכה בהם — בכל מקצעות התנועה התרבותית-העברית, ואוכס צריך שיבא נסים מוצק לעבודתנו המרכזית, סיוע איתן ובלתי-פוסק, עזר רוחני וחמרי מתמיד והולך, ולעזרה כזאת אנו מחכים מצד הקהל העברי, מצד כל קבוצה לאומית, מצד כל אישי העם באשר הם. תוסדנה נא אגודות להסתדרותנו. תהדשנה נא האגודות הקיימות את פעולתן ביתר עוז, יבאו נא כל סניפינו במשא-ומתן תמידית ותכוף עמנו — או עם חועדים הארציים, במקום שיש כאלה. תתנהל נא תעמולה רחבה לשם ההסתדרות בכל מקום ומקום, ותנתן נא לנו גם היכלת הגשמית לספק את כל צרכי-עבודתנו המרוכזים. תאספנה נא במרץ תרומות-חברים וגם מכסות-הסתדרות מאת בעלי-היכלת, למען תהי לאל ידינו להוציא לפעל את אשר התוינו לפנינו.

זוהי חובתנו כלפי התולדה העברית. זוהי חובתנו גם כלפי מצב-השעה, חובתנו — חובת כלכם, חובת כל מי שלא הועם עוד כו כליל הצרך בחיים עבריים, כלשון עכריה, כיצירה עברית. נתבצר נא לשם תהית השפה והתרבות העברית! השעה שעת הכשר היא, שעת רצון לאומי — אל נא נחמיצנה, אל נא נתירשל להשתמש בה, כי כל החומא לרגע — חומא לנצח.

בכרכת תהיה
הועד המרכזי:
Organisation für hebräische Sprache und Kultur,
Berlin-Charlottenburg, Kantstr. 93.

פיריטון קמין

מה הנכה ?

יתתי לי, שתמצתי את השאלה הזאת כמין חמר ואיני זקוק עוד לא לספור הארוך של שני ספרי החשמונאים ולא לאגדת פך השמן ואף לא למגלת יהודית, שיש לה שייכות לחנכה כמו לשמטה אצל הר סיני. מה הנכה ? הלא תזכרו את משל העם היהודי: אין יכולים למות מן הצרות ולא לחיות מן התענוגים ואיך היה יכול היות באופן אחר סוף הפולמוס שזכותינו עם היונים ? בקשו הצוררים להכיר את היהדות ובאו עליה בעקיפין ולא הבינו שהיהדות לא תרד לשחת מפני היסורים, שהביאו עליה, אלא אררבה תהוק ותתאושש ותוליד גבורים ומנצחים, לחכמה כזאת, בנאמנות, לא היו אנטיזוכוס ושריו צריכים, שיקדמו להם תלם, סודין, סוקראטס, אפלטון ואריסטו, אי-אפשר היה ליהודי ארץ-ישראל למות מן הצרות, כמו שאי אפשר היה ליהודי מצרים בימים ההם לחיות מן הגדולה, שנתנו להם מלכי בית תלמי, הם, מלכי בית תלמי היו חכמים להרע, הם ידעו איך להלחם ביהדות השנואה להם. מן היהדות המצרית המפונקה והרוממה והמפוארה לא נשאר שריד ופליט ומן היהדות המדוכאה והנרמסה והבוזיה שבמלכות אנטיזוכוס צמחה היהדות החדשה של החשמונאים והתגאים ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם לנצח נצחים, ואם תשאלוני שאלת רבותינו, חביבין עליך יסורין ? איני יודע אם אענה: "הן או? לא הם ולא שכרם". אבל יסורי אבותינו הקדמונים כודאי חביבין וחביבין עלי...

אינם נושאים נשים כלל ואם יתמידו היהודים בדרכם זה קרוב הקץ לזרע ישראל. אבל את הקץ הזה מנבא החוקר גם לכל יתר עמי אירפה ואמריקה, אם גם יאחר לבוא אחרי קץ היהודים. סבות הקץ הזה הן לפי דעת החוקר: דרך החיים של מפונקי אירפה, הלוקוסוס המופלג והתענוגים, דאגת היחיד רק לעצמו ולא להכלל, חסר רגש אחריות לכל הצבור, חסר במחון, והעיקר: המנהג האירפי לשאת רק אישה אחת. המנהג הזה מתנגד לפי דבריו להמכע. הדרך הטבעית היא דרך הקדמונים, שכל גבר נשא נשים אחדות. כנביא קדמון מזוהר החוקר את בני דורה, להטיב דרכם ולדאוג לאהריתם. לא מן היהודים נשקפה סכנה לעמי התרבות, אלא מן הגזע הצהוב המונגולי. עמי הגזע הזה באזיה המזרחית מקבלים כל תרבות אירפה, אבל מתנהגים בדרך טבעית, מסתפקים במועט ופרים ורבים מאד ואם יתמידו עמי אירפה בדרכם זה עתידים עמי המזרח הרחוק להוריש את העמים הלכנים מאירפה ומאמריקה ולשבת תהתיים, כמו שעשו העמים הלכנים לפנים להעמים, שישבו לפנייהם בארצות האלו. — כל דברי החוקר נכונים ואמתים. אך דבר אחד נעלם מעיניו: השנוי הנגלה עתה בדרכי היהודים. הוא אינו רואה רק את דרכי היהודים המתבוללים בכרכים, שהשחיתו דרכם יותר מכל עמי התרבות והם כאמת הולכים וכלים. אבל תנועת התהיה של היהודים עורה נעלמה מעיניו. אינו רואה, שהם שואפים כבר לשוב לחיים הטבעיים של עובדי אדמה, לשוב לדאוג לצרכי הכלל ולא רק לצרכי כל יחיד ויחיד, ליסר להם מעמד בלתי תלוי בדעת אחרים ולחיות חיי עצמם. עוד מצערה היא התנועה הזאת, אבל כח החיים של העם היהודי לא יהיה לאכזב גם עתה והתנועה החדשה תראה את הדרך, לשוב לימי עלומיו ולהחליף בה, כבר היה העם היהודי בסכנה יותר גדולה, כבר נראה קצו זה פעמים רבות. אבל ברגע האחרון מצאו מתי מעט דרך ואופן להצלת האומה ונצח ישראל לא ישקר גם עתה בישעת סכנת חיי הכרכים והתרבות הרמה למעלה מן הישעור.

הסתדרות לשפה ולתרבות העברית.

התקדמות התנועה העברית יצאה מכלל אמונת יחידים וחזון-עתידות בלבד ותהי לעובדה גלויה, להזיון בולט ונראה לעין. כח הגעגועים העכרים לבש צורה, והוא הולך וכובש לו דרך בהי עמנו בתקף וכבמחה. החלום היה לדבר שמציאות, לכה חיוני ופועל במעשה. תנברת זו של התנועה העברית הולכת ומסתמנת בארצות שונות וכסניפי-פעולה שונים. נצין נא, בתור מופת, את הקונגרס הציוני האחרון, התלהכות עברית שלמה בו, כאשר לא היתה כמוה עד עתה, והלשון העברית שמשנה בו לפי הצעת ההסתדרות העברית, לא רק קשומ ונוי חצוני לשם הפגנה, כי-אם גם משא-ומתן רב-הערך כאחת ישיבותיו היותר חשובות. תפארת השפה העברית היתה, נסוכה עליו וכה-השפעתה היה כל-יך מכריע, עד שגם נורדוי זה האיש שאינו נוח להסחף אחרי כל הזיון מכריק, הרים על נס את הישיבה העברית, והוא מסמנה בתור גלת-הכותרת של הקונגרס ורואה כזה את הערבון היותר בטוח בעד תקומת העם העברי.

התעוררות תנועתנו הובלטה גם כאספת-העם הגדולה, שערכנו ככול בימי הקונגרס, אלפי איש לקחו בה חלק, וזרם עברי חי ורענן שטף ועבר את כל הנאספים. נכרת היתה שמחת הלב העברי למראה תחיתו הרוחנית ורעידת-מיתריו לקראת הדבור העברי המתהלך מסביב, והיום העברי כלכוב — האם לא יבא זה ויטפח על פני כל העוצמים עיניהם מראות את החיל, שעושה התנועה העברית ? אותה ההתלהבות הבלתי-מצויה, ששלטה בו אותה התעוררות-הרוח, ישהשתררה על ידו, אותו חפץ העבודה לשם רעיוננו, שהתכבא בו באופן נמרץ כל כך, — האם אין זאת עדות נאמנה להתרחבות עבודתנו והתפתחותה ?

ואורם אין אלה אלא קוים כודדים, שכרי מחזה, קמעים אחרים מחזיון עמוק ומקיף בחיים העמיים שלנו, וכל מי שאזן לזה להקשיב את ההתקממות החשאית של הכרות חברתיות יביר ויודה, כי השעה שעת גדול וצמיחה היא לתנועה העברית ולעבודה העברית, שעת לכלוב כחות העם המחדש נעוריו, כחות אלה דורשים

אבל גם גדול היה שם. הסידים המימים כשיות נהפכו לזאבי ערבות ולאריות השואגות למרף, אשר מקולם חתו שנהבי יון, אשר דמו להשחית כפרסותיהם הנמות את נמעי הנעמנים, אשר ידי משה והנביאים נמיעים וידי עזרא ואנשי כנסת הגדולה מפחוס. נתקיים אז מקרא שכתוב: ורדפו מכם המשנה מאה ומאה מכם רכבה ירדפו.

גם גדול היה שם, כל השמנים ממאו וכאשר באו להעלות נר תמיד במקדש, מצאו רק פה שמן אחד קמן התום כהותמו של כהן גדול, והשמן ההוא היה בו להאיר רק ליום אחד - ונעשה גם ומעט השמן המהור ההוא הספיק לשמונה ימים, כך מספרת האגדה, אגדה זו סופה לא עלה יפה, כך היה לה לסיים: ונעשה גם ומעט השמן המהור ההוא — לא חדל לעולם, אורו עורנו עומד ומאיר.

כלומר, בימים ההם עלה הזדון על הכסא וגבר החמס בארץ, הצדק נרמס כרגלים והרשעה נשאה ראש, החשך גבר בארץ ואמר לכלוע את אור ישראל, נדמה כי עוד מעד ויאף, כי "ממאו השמנים" מכנסת ישראל עצמה התפררו חלקים, אלה משרירות-לב ואלה ממרץ לב וממאו את נפשם כשקוצי הגוים. נדמה כי עוד מעט ונר ישראל ידער, כי רק פה שמן קמן נשאר כשהיתו"רם מעטים, חלשים נשארו טהורים. נדמה כי לא יקום עוד יעקב, אך יום או יומים יעמוד רק ליום אהר יספיק השמן ואחריו החשך יכסה ארץ ישראל ותורתו יחלפו כליל, אבל "נעשה גם ישראל קם ובתורתו אשר בידו כלפיד בוער היה לאו גוים. "נר של חנכה מוסף והולך", מעט מעט אור האמת, שנשאר לפלטה בימים ההם ואשר החשמונאים הצילוהו מכליון, היה ללהכה והאיר את מחשכי ארץ וגוים רבים הלבנו לנגה זרחה. והאור הזה עורנו "מוסף והולך", האנושות הולכת ומתקדמת במסרה — אם גם בצעדים מדודים — בכה הדחיפה הראשונה, שכאה לה מן הנביאים וככה השפעתם, שאינה פוסקת לעולם. אם אמנם לא הגיעה עוד האנושות כהרגשתה זמוסרית למעמד הנכסף, אבל כזה מוכרה להודות גם הפמיסיסט העקשן, כי לא הרי המעמד המוסרי, למישל שכדורו של אנטיזוכוס דרשע, כהרי זה ישכדורנו אנו עם כלל צלליו הרבים.

אמנם השמן עורנו משוטט בארץ ומתהלך כה ומאמן את כחותיו לעצור בעד השתלמותה "ובכל זאת היא מתנענעת".

אין לכלוא את הרוח, אין די עבים לעצור בעד אור השמש ההולך ובוקע מלחזור אל הארץ, היהדות מאמינה "בימות המשיח", כנצחון הטוב על הרע, בשלטון העיתיד של הצדק. נביא ישראל עומד ומתנבא: ומלאה הארץ דעה את ד' כמים לים מכסים. ע. ל. סורנבליט.

על המצפה.

אין לירא מפני היהודים.

כן קרא הפילוסוף האשכנזי, חוקר העמים וחננעים, הפרופסור באוניברסיטה האשכנזית כפראג בארון ערענפעלד בדרשתו, שדריש שם לפני אשכנזים משכילים ויהודים, הוא דבר זאת כלפי האנטישמים, להראותם, כי פחד שוא יפהדו מפני היהודים כונשי הכל, כי העם היהודי הולך וכלה, הוא הוכיח, כי כבר במרם כתב החכם היהודי מיילהאבער את ספרו (שהוכיח בו במספרים מדויקים, כי היהודים באשכנז ובכל המערב נשמדים והולכים בלי מעצור) כתב גם הוא כך. לפי שימתו כל עמי התרבות מן הגזע הלכני הקוקי הולכים לאבדון, כי מספר הלידות הולך ופוחת אצלם ולא יארבו הימים, שלא ישלימו עוד הילדים הנולדים את הנפשות הנעדרות ע"י מיתה, כמו שאנו רואים כבר עתה בצרפת ובבל הערים הגדולות. כנח שני הוא מנבא על מכול וכליון חרוק, כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, אך היהודים נגרעים יותר מכל עמי התרבות, יען כמעט כלם הם יושבי ערים וכדור הזה הם מתקבצים מן הערים הקטנות אל הכרכים וחיי בני הכרכים מביאים לידי המעמט פריה ורביה, כי הגברים מאחרים מאד לשאת נשים מכמה מעמים וקצתם

מכתבים מערי המדינה+

זאלעשטישיקן.

ספנה אהר סבחידי כניה, הרב הסופל בחורה ובחסידות סוה"ד יחאל סוכל הערלינג זליה ביום ה' כסלו בן שלש ושסנים שנה. הספנה היה אחד פיוהר פשרידי הרוד הישן בעידנו, תיה גדול וירא שמים, אשר לא הניה תסורתו. הוא היה בעניניו תלמידו של הרדיג אבדיק ביונוב בער שיה זכרון משה זצ"ל גם היה נצר פשרשי האשל הגדול רס"ס סבאר. והיה חסיד ישר ונאמן לאלקיו בסלוא סובן הסלה. הסו עס נהרו אחרי ספתו ובהאספס לביהס"ד הגדול פה הספידותו ספסר סר סרן הגאון הסובהק סארה"ג סו"ה זאכ האוסיס שליטא אבדיק ונכדו של הנפטר הרב הגדול החו"ב בכל הדר"ת הסושלס וירא סו"ה אלעזר זאב וסאטבערז שליט"א כדברים חסידים יוצאים סן הלב. ובצונותו בקול סר צורה: אבד חסיד סן הארץ וישר בארס אין, געזי כל העס בכניה, יהי זכרו ברוד והנצביה. הכותב ברסע ישעיה לינדער.

מיטערנבוין.

ספפג גדול ונורא פתכונן פה בבית-הדין לענישים והנשפטים יהיו גדולי הסדינה ספנה צורדינו, שזה שנים רבות הס עסקים בהצלח העס הנצרי סו"ה, הגולנים היהודים. הסדינה הקטנה בוקובינה, הנכחדה והנשכחה פני רגז והעזובה גם סאח הנהגת הספסלה, נעשה סאח היהודים, יהודי גליציה, שהתישבו בה, לסדינה רבת התרבות, הספסחר וההרשת עד שהיא עולה בהשבלתה ובעשרה על גליציה שכנחה, הנאנחה תחת יד אצילי פולן, היהודים שלהו ידם כיערי עד, הסכסס את הרדיה וסן העניס הוקנים, שנרקבו שנות סאוח באגסי הרפשי, עשו סקור חיים ופדנסה לרככות אכרים עניים. הס פתחו את הסדינה העניה לשוקי התבל וקשרוה עס ארצות התרבות. הס יסדו בה ספסר גדול וגם הרשה הסעשה בסדה האפסרית. הס פרקו סעל שכסני העס הרל את סשא הסססס והעסיסוה על שכסס הס, לשאת בעול כל בלבלת הארץ, אע"פ שהנהגת הסדינה לא ביום היא. ובחריצותם הצליחו קצתם והעשירו. והנה פגעה בהם קצת סשכילי הנצרים, רוסנים ואשכנזים, שהתקשרו עס הסוציאליס-הנצרים הווינים ואלה עזרום להעיר ססח העס על "עושיהם" היהודים, יסדו ספסלגה נצרים-סוציאליים, בנקים ואגודת ספסר והרשה, ססובן לעזרה העס הדל, להסכ את הספסר וההרשת לידי העס הנצרי. עתה נודע כי רסו הגואלים האלה את העס, עסקים ובנקים סלואיס ססס, זיוף, הרסית ועשק. הון כסח אלפי אכרים ירד לסמיון על ידם והסעלים, ששלהו ידם בכוש העס הנצרי, היו אדירי הסוציאליים-הנצרים, סצילי האכרים. גדולי הסדינה, פולישקנים, צירי ועד הסדינה ומועצת הספסלה ובניהם ראש בנק הסדינה והבר העד הפועל בהנהגת הארץ ר"ד לוסו ועיד סועצת הספסלה האנטיסמי הרושקא, ש"נבחר" באונס בערים היהודיות סוטסאווא, ראדון וסרט, בחוד סאוח הספנים נאסססס ישבו גם ססח על ספסל הנאסססס. וספסו הוא על הרות השולט, בי הספספ הענקי הזה נקרא על שם יהודי, ספספ סרדלר וסיעהו. אע"פ שהוא היה רק כלי-שרת בידי הרסאים הנצרים ולא נטל חלק ברש כתוכס. אלא לססות את ערות הגרוים קוראים את המפספ על שם היהודי האחד, שארה לחברה עס פועלי האון. ב. צ.

סאיהים הנאורים, שאינם סודים בנצחות דיני התורה וסאלס אם סאח הדבר, שאוסרים בחוץ, כי רוב ההרדים שואפים להתחבר עס קהלות הנאורים, אלא ספסלהים סעכבים בידם. הנאספס ענו, כי שקר הרבר, כלס רוצים בפרוד והסנהלים עושים רק רצונס.

ובכל זאת ברוד הרבר, כי את כל חפץ הפרוד עלינו לרשום על חשבון הסנהלים ובראשם הנשיא הרדיג סר ארולף פראנקל, שהוא ארס גדול והרוץ ובעל סרץ ודבק ברדך הסלולס ולפי שכבודו גדול בעיני כל הקהלות הוא ספסח אונתן לכל אשר יחפץ והוא נכסר לנשיא לכל יפי היוו. התבוד הגסרד הוא איפא איראפטר, אכל אפטר הוא הבור הלקי ואסנס סססס התפוררות נראים באגות ההרדים. ברודע הוציא ראש קהלת ס ברקה כרוז אל כל הקהלות סכל הספלגות, להסבים להבהר כל היהודים, ליסר הסחרות שלס, הנהוצה סאר להגנה וסלבד ב"ה קהלות נאורות והסס קהלות סר, סטאסוס קוא"ל שאינן שייכות לשנס אגודה, הסכסס לו גם שלס קהלות הרדות ובפי הנשפע יתאספו צירי הקהלות האלו, להוציא קול קורא בשם כלן אל הקהלות להתחבר. האגוציה לחבור רבה קול תוכל אגות ההרדים לעסוד נגדה ובפרט שהספסלה גיב וועצת להבר, רק האנטיספיים סצדיקים אח סנהלי ההרדים להפרוד כי הם יראים ספני חוזק כח היהודים. ונקל לראות סרא"ל להיכן יסו היחידים סן ההרדים, אם לשמוע עצת אחיהם ועצת הספסלה הרוצה בסובתם או את עצת צורדיהם, הרוצים בקלקיל ע"י הפרוד. לעולם לא יוכלו סנהלי ההרדים לכלוא את הרוד הנוטה להאחד. וכל מי שאינו ססוהר סכללים וספסליצט סקובלות על נקלה סאחרים סרגיש יתח סח נהוצה ההתאחדות של כל היהודים אחרי שגם רוב ההרדים הולכים בדרבי הנאור ואינם נאספס לספסרה יותר ססם וביהוד נשי ההרדים ובניהו רוסים ליהודים הנאורים בכל דבר ולרוד ההרש בודאי אין עס מעס לפרוד. שתי האגודות הנפרדות אינן יכולות לפעול סאונס בשביל כלל ישראל, לא בענינים פוליטיים ולא בענינים סכללים וסכ"ש בענינים חרבותיים. נשיא אגודת ההרדים סר פראג הורה בפתיחת הועידה, כי כל כח העבודה של הועד הפועל יוצא בסלחנה הגנה נגד — היהודים הנאורים הרודים אחר כל היהודים וע"כ לא נעשה דבר לסובת היהדות והכלל. אגודת הקהלות אינה סחקייסה איפא רק לשם הסנהגה לפ ולא יותר.

והצדך בהסתרדות הוקה של כל היהודים נגלה יו ויותר, כי התנועה האנטיספית פתחוקה והולכה. בבורס ססטרדים צורדינו כעין הסוציאליים הנצרים בוויין ביסני לואי בעזרת סמון העס הם רוצים לכבוש את עיר הספסלה היהודים. וברכה והצלחה ושלטון וגדולה הם סכטיחים רוצים בעלי הסלאכה סן הברוש הזה, הכל כסו שעשו לואיגד ותלמי בשעס, וגם ברכיהם, לצבור הון רב סן הפולישקיה, הולכים. כי כן הוכיחו כבר בסועצת העיר, כי אחר סססס הצורדים, ספרעטשאני, ססתפס בססרתו לעשות עשר בסח על חשבון הצבור. והוא סאספ אספות וסחרג וסגרף את היהת והיהדות וספית בהם את הססון, כאסרן, כי הם אחרים ודיקרות ובעד עניות העס ובעד כל פגע דעה וצרה הבאים כל העסס.

ביהר עס אספה צירי הקהלות היחה גם אספה חת "סחוקי חרת", שהחליטה, כי אין לחת החרת הוראת או ק"ה רק ע"י ועד של שלשה רבנים, הבוהן יהד את הקנדיטים, ד החליטו, אולי בפעם הסאה, ורק על הניר, ש"צדיקים" לעת דבר לצדך בני הישיבה העניים, שלא יתורו על הפתחים ליון החודה.

נחפס פה סוהר וין ארץ ישראל הרד בקראקא סני וואלף הנדליים, איש צפה, שגול כסס זרים בקראקא ח לאונגרן. הפוליציה הקראקאית דרשה להפס אהריו וסכסא. א ב י ט ל.

מחרוב ומרחוק.

שונות. כלכוב הפגינו צעירי הפולנים גרד ההצעה, שהוכנסה אל הרוטא הרוסית לקרוע את גליל העלם ממדינת פולן. הם רואים בזה חלוקה רגנית של ארצם. הפוליציה עכבה ביד המפגנים מלכת אל בית הקונסול הרוסי, והם כמשו להבקיע בחזקה אל המקום שהוא וסכלו את השוטרים באכנים. שוורים אחרים נמחצו קשה. — הסטודנט הרוטני סו טי י נ י ק י שהרג את נציב גליציה הגראף פוטוצקי ונרון לנאסר עולם וברח מכית מאסרו בסטאניסלכ כשחד, שנתנו לשומריה, הגיע לאמריקה וישב בסנדה. — המנצטר להשכלה בסורקיה ערך הצעה, שכל העמים וכלו ליסד להם בתי ספר לאומיים כחפצם ולהשתמש נהם בלשונותיהם וכלכד שילמדו גם הלשון הטורקית. — העיר לוז-א-נגילום בקאליפורניה היא העיר הראשונה באמריקה, שנתנה לנשים זכות הנצירה. שכעים אלף נשים השתתפו ככחירה והכריעו את הכף לצד האזרחים ונגד הסוציאליים. — כמלהמה בסריגולים אין עוד הכרעה, רק תנרות ססנות נעשות, איזו עשרות איש נוסלים חללים בכל יום וברומי אוטרים, כי

כשימת אנטיסוכוס הלכו עמי אירסה ככל ימי קרם, למן הרומיים והניצנטיים עד עמי אירסה החדשים בימי הבינים; בחוק-יד נקשו לבלוע את ישראל אל קרבם כהכריחם אותם לקבל תרבותם ודתם ונמוסיהם והעלו חרס בידם. רק חשמונאים חדשים כראו, גבורים חדשים, שסמרו נפשם על מסרת אבותם ונצחו. וכשימת בית תלמי הולכים עמי אירסה כומן הזה, הא לכס חרות גמורה, אחינו אתם, עמנו עמכם, רכינינורכינים ואם תחפצו — אלהינו אלהיכם, אבל אין אונס. והם מנצחים ולא אנו, אין עוד חשמונאים, אין עוד קדושים לוחמים בעד חיי הלאום. כזוכי מות מעופפים מוכי הסנורים של האור אל תוך הלכה ונכפיהם נחרכות. מה חנכה? שאלו אכותינו בימי ההשך ולא ידעו להשיב אלא ע"פ אגדה, ולא לפי שלא היה להם שום מושג ממעשי הגבורה של אבותיהם בימי החשמונאים. אלא אדרכה, לפי שהם עצמם היו כהחשמונאים בשעתם, גם הם נלחמו במסירות נפש עם האונס והכפיה של קובעי נפשותם וגם הם נצחו, ע"כ לא יכלו להתפלא על מעשי מתיתו וכוניה, כי לא היו חדשים בעיניהם. אדם מתפלא עד נפלאות סכונה חדשה, שזה עתה נעשתה בהכמה וכמה לא היה עוד. אבל התפלא אדם על המכונות הנפלאות המסודרות כנופו, שאין חקר לתכונת עושים? התפלא על מחו החושב, על עיני הרואות, על לבו, הזורק דם חדש בכל רגע אל כל אלפי נימי הגוף להחיותם? דבר שאדם רגיל בו אינו תמוה בעיניו, ע"כ שאלו מה חנכה ובהשו מעם אחר. מעשי החשמונאים התחילו להיות נפלאים רק בעיני הדור החדש, שאינו רגיל עוד במסירות נפש בעד קדשי הלאום. אבל כשעה שאנו הוגנים את מלחמות מתיתו וכוניה, אין לנו לשכוח את מלחמות צאצאיהם, שבעים דורות של רשעות יונית ושל גבורה חשמונאית ושל רככות בני הנה, אם לא אחזו אלה כחרב וכחנית, אין זאת לפי שלא היו מוכשרים לתפוש בנשק, הלא ידעתם כי אומנים נפלאים היו ישראל מעולם לחקות מעשי אחרים, אלא לפי שלא היתה אפשרות להיכפסוורם וכפרודם. אבל נכונים היוגם לעשות כאבותיהם ולנצוח.

ואם ישאלוכם נכנים אחרי הדלקת הנרות לאמר: מה חנכה? אל תענום: קראו כספר חשמונאים, אלא קראו כספר "שארית ישראל" וכספר "שכט יהודה". אל תאמרו כדברי חנה, אמם של שבעת הכנים הנחרגים: "שבעה מזבחות ערכתי, אלא: מילוני מזבחות ערכנו וגם נצחנו. דמינו נשפכו כמים, אבותינו הכרעו למכה, אך את האומה וקדשיה, את תקותה ואת עתידה, הצלנו.

אולם צריך להודות, שאת נצחנו גם לא כל כך רצוננו החזק כחיים, כי-אם יותר אולת צורדינו, שלא ידעו, כי באונס לא ישנו את דעתנו, שהרי בארצות ובעתים, שלא אנסו אותנו לעזוב רגלנו, אלא סרכונו באהבה, לא עמד לנו הרצון החזק לחיים, אלא נמשכנו בחבלי האהבה אל באר שחת. ובארצות שאונסים איתנו להבדל מן השכנים ולבלי קבל תרבותם ונמוסיהם, כמו ברוסיה וברומניה כומן הזה, שסוגרים כפנינו את כהיס ואת מרכזי התרבות הזרה, הרי צעירינו מתדחקים אל בית הבליעה של צורדיהם בעד כרחם, והם נבלעים בתוכם ואין הרצון לחיים עומד לנו. כך הוא טבע בני עמנו, לנהוג פולישקיה של להכעים: רוצים אתם לבלענו בעל כרחנו, להיות עמכם לעם אחד? הוקא נבדל מכם, גם אם תעלונו על המדורה לא נאכה ולא נשמע! רוצים אתם להבדילנו ולהרחיקנו מכם בעל כרחנו? הוקא נדבק בכם, גם אם נספיד את דתנו, את לאומנו, את תקותנו ואת כבודנו. ואין הרצון לחיים עוזר לנו.

אם בן, הרי גליתי עוד מעם אחר למה שלא היה חג חנכה חשוב כל כך עד הרוד האחרון. אך כומן הזה בודאי חשוב דוא. אם גם כומן הזה נתייור כנו הרצון הכביר של החשמונאים לתחיה ולחיים, כומן שרשת האהבה הצבועה פרושה לרגלנו כמערב, למשכנו אל השחת ורשת הכפיה להפסר לוכדה אלפים ורככות מכנינו כרוסיה, להבלע בלוע עם אחר, אם גם עתה נתעוררה בנו רוח המכבים, להלחם על קיומנו ועל קיום תקותנו, יכולים אנו לעשות חנכה ולקרוא את החלל וגם לעשות, נשף. המחטט.

טורקים הם הנפלים וכקושטא, כי אימלים הם. — בחינה נצה שוב היל הקיסר הצרדים דנים על תנאי השלום. — נודע שהמלך הספרדי אלפונז תומך בסתר את מפלגת הרוצים במלך בפורטוגל.

היהודים בחינא, בנגור לכל הדיעות המועטות, שנתפרסמו בימים האלה על אדות היהודים בחינא, מפרסם החכם העברי הירוע לקוראינו מר י. ש. מ. פ ר ל ט א נ (מחבר ספר "הסינים" ומאמרו העברי בגליונות "המצפה" האחרונים) באסמ. וואָבענשריפט, כי בנסעו שנים אחדות בארצות הינא נתברר לו, שאין עוד יהודים בוטן הזה בארץ הינא, ואף לא בקאריפונג-סו, שהיה שם עוד שריד קטן של קהלה יהודית. גם השריד הזה נמטע כבר בתוך ההינאים ולא נשארו ממנו רק יהודים, שהביאום יהודים לעיר החוף שאננהאי והשיבום לעמם. הנוסע הנ"ל חקר ודרש בכמה מקומות ולא מצא כל עמכות יהודים. רק בעיר הממלכה הגידו לו הינאים אחדים, שבמדונה להם, שמוצאם מיהודים, אבל לא ידעו שום דבר ברור וגם טהות היהודים אינה ידועה להם.

ועידת הקהלות באיטליה. בפלורנץ היתה הועידה השנייה של שליהי הקהלות מכל איטליה. הועידה הביעה טהאה נגד התנועה האנטישמית, שהתעוררה בימי המלחמה וכראה ליהודי טריפילים, להיות נאמנים לאיטליה. גם הביעה האספה שטחתי כאספת צעירי היהודים, הרוצים לשוב אל עמם ואל דתם והחליטה, שיכא נציא אנודת הקהלות כדברים עם אנודת הצעירים, לחוקה ולחבר את כל החברות הספירותיות. עוד החליטה לשכלל את בית הנדק הרבנים בפלורנץ ולתמוך בידי הקהלות העניות, לשלם שכר רבנים, כי ישנן קהלות קטנות, שאינן מקבלות רב והן הולכות זמטנות.

כהן נצרי מכחיש את עלילת הדם. בעתון מדעי בפאריז פרסם כהן הקתולי וואסאנדאר שורת מאמרים, להוכיח, כי כל עלילות הדם, שהעלילו על היהודים בכל הדורות, שקר היו ומקורן בשנאת הנם וכמשפטים קדומים חסרי בקרת. הוא קבץ את כל כתבי המשפטים ההם ובדקם ובהנם ולא מצא בהם יסוד נאמן, גם קבץ את כתבי הכתים אחרים מכל העמים, שהקרו בדבר ע"פ מקורות ועובדות ומצאו כטהוה שכל העלילות כישקר יסודם, הוא מזכיר גם פקודות מלכים ואפיפיורים, שגם הם הקרו בכבר וגירו שאסור להעליל עלילה כזאת. הכותב טסיים: נמצא נא סוף סוף עוה, לבטל את הישקר הזה המנואל בדם. מלבד אהבת האחרים, שצותה הדת, הלא גם רגש הצדק מצונו להודות בתום לבבנו, כי ישקר ביטיננו.

מן החברות. בהוסיא טיין היתה באגודת "תיאודור הרצל" האספה השנתית. מר הולנדר תאר את מעשי הועד הישן, רכש ביבליותקה, כתיר ספרים וכו'. מר ראט נתן דוה, נבנו באגודה ציו שקל. נבחר לראש מר א. הולנדר, למשנה מר היים ראט, למזכיר מר ש. פלדמן ולגזבר מר יעקב נוסכום. — באספה הכללית של חי ביהים העברי "מכבי" בטרנוול נבחרו לראש מר ש. פרייד, לסגניו מר צבי זידמן ומר יקר פּעפּער, למזכיר מר יוסף קופלר ולסוכן מר ישראל ניסכום. — חברת ביהים העברי "תושיה" בקאלוש קמה לתחיה, כיהים מתפתה היטב ונטאה ושלשים ילד וילדה מקבלים בו הנוכס דכללי והעברי, כי רובם מתחילים, שלא בקרו ב"ים מעולם. באספה הכללית נבחרו לראש מר ליב זימאן, למשנה מר יוסף מלר ואתם מר אהרן זילבר, מר זושא ליקורניק, מר מאיר שמקל ומר אברהם קורץ. המורה המנחל את ביהים הוא מר ה. ד, קורן מסטרי ויש לקוות שביהים יראה פעולתו לטובה.

הצטיינות. מר ליאון קאפּל ער כלכוב, חתן הסופר העברי הירוע מר נ. ג. סאמועלי, נתכבד מאת הקיסר בתור שופט בביה"ד למסחר בתאוד הכבוד יועץ קיסרי. נבחר את אבותיו ואת חותנו הטכוכר כסיט ובטיט.

היהודים בפרס. עתה בימי הטחומות בפרס סובלים אחינו שם בפלים. הלא גם בימי שלום חיייהם תלויים מנגד ורכושם הפקר והם בזויים ושפלים כרמשים מזיקים. הצבא משני הצדדים גוזלים עתה

הונם, שוללים שללם וגזורים עליהם להספיק להם כל צרכיהם הנם. והמון העם, באין שומר ומושל, לומר ממעשי הצבא וגזול כל הנשאר. בימי שלום יש להם רק משען אחד, לנוס אליו לעזרה, הוא בתי-הספר של ה"אליאנס". מורי בה"ם משתדלים בעדם ע"י הקונסול הצרפתי. ועתה בימי האנחה איז מורי ה"אליאנס" יכולים לעזור, כי הם עצמם נזקקים וגבוהים כשאר היהודים והקונסול הצרפתי אין לו אל טי לפנות, כי אין ממשלה מסודרה.

מוסד הקהלות בפולן. ממשלת רוסיה שלחה פקודה, כי הבוחרים היהודים למעצת הקהלה בווארשא יבחרו בעצמם ולא ע"י שליהי. עד כה לא היו בחירות כלל. שני אנטיטורים ממפלגת הסתכוללים וממפלגת החסידים סבכו בעיר וקבצו את פתקאות הבחירות מאת מעט הבוחרים (כי רק למי שמשלם 15 רובל מס הקהל יש רשות הבחירה) וראשי הקהל מנו פרנסים כרצונם, כמו שנהוג גם בגליציה. עתה תהינה בחירות טמש. בזה סר הפחד, שפקדו היהודים ע"פ שמועה, כי רוצה הממשלה לבטל גם בפולן את מוסד הקהלות ולמסור את הנהגת הקהלות ואת מס הבשר הכשר בידי הנהגות הערים, כמו שעשתה ברוסיה. ולפי שזה עתה מתחדשה האוטונומיה של ערי פולן ובאותה עת עושה הממשלה תקנה טובה בקהלות, הרי זה אות, שאין הממשלה רוצה לבטל את הקהלות.

התמוכות לזוקי דרוהביטיט. על האינטר-פלציה של צירי גליציה, וויטעק וברייטער, כמועצת הממלכה האוסטרית ע"ד נזוקי דרוהביטיט, להשיב להם נזקם מקפת הממשלה, ענה המניסטר לעניני הפנים בארון היינולה, כי לפי החקירה והרשישה אין הנזק הכספי גדול כל כך. שלשה ועדים קבצו לטובת משפחות ההרוגים קליו אלף כתר ועד כה חלקו לי"ב אלף ועוד נמצא בידיהם סך מיד אלף כתר. על זה תוסף הממשלה מכיסה טאה אלף וחלקום. ומלבד זה תשלם הממשלה תשלומי נזק ליורשי המורה הצרפתי שנהרג בדרוהביטיט.

התיאטר היהודי. עתוני רוסיה היהודיים מפרסמים, כי אחדים מן המפורסמים שבין המשחקים בתיאטראות היהודיים הם מומרים. תיאטר הוא לברוי הכל מוסד לאומי ועליו לטהר את המדות ולעזר את הרגש וללמד את העם ולחוק את הרוח הלאומי ואצלנו עושים זאת שמומרים בוגדים. ומחברי החזיונות מי הם?

פרופסור זומבארט ע"ד פוליטיקה יהודית. חוקר העמים פרופסור זומבארט, הנודע מספרו על-אדות פעלת היהודים בסדר העולם, דרש בשבוע הזה לפני צבור גדול של חכמים בכרלין ע"ד עתידות העם היהודי. הוא מודה בצורך הציונות לא רק בשביל קיום העם היהודי, אלא גם בשביל תמוך כל העולם. אלא שהוא מבדיל בין יהודי המזיח ליהודי המערב. הראשונים צריכים לצאת מארצות לחצם ולשוב לארץ אבותיהם והאחרונים צריכים להשאר בארפה, אך לא יתכוללו. עליהם לשמור אפים המיוחד ולעזור לתחיה היהודית, כחזוק הכרת עצמם יתקנו גם מדותיהם והסרונותיהם. לזה נחוי גם שישמרו את דתם ויתקבצו לקבוצים יהודיים מיוחדים. אין בזה משום פרוד מן העם העיקרי, כי גם השווייצים הם פטריוטים מיביר לארצם, אייפ שהם אשכנזים או צרפתים. אין עמי ארפה יכולים לותר על היהודים. וביוחד על רבושם ועל כישונם יציאת היהודים מן הארץ תגרים הרבן, זומברט נוי לעבודה מעשית בציונות והוא מזהיר מפני נר סוציאליים, שלא נכחנו עוד. הלאומיות היהודית מן הכפלות והסר המקט המצויים בין הר החובה על העמים לפתור שאלת היהודים, ראשי כטהלך התרבות האנושית דרשת זומברט והודאתו בציונות תעיי מאד בכל העולם בספרו הנ"ל וביוחד היהודים, הרגילים לשמוע רק ר הגוים.

עלילת הדם בקונויץ. שנתפש בחשד השתתפו לפני עשר שנה (שעשה יצא לחפשי, כי לא היתה מה שהירה לפני אשתו ולפני או,

היהודים בהנהגת הערים בפולן. באה העת המקווה לפולנים, הדומה אשרה את החוק, לתת רשות לפולנים לנהל בעצמם את עניני עריהם. אמנם עוד זכויותיהם מוגבלות, לשון ההנהגה הפולנית היא הרוסית ורשות בידי השלטון הרוסי לבטל בכל עת את מועצת העיר, לרוסים אהדים בעיר יש רשות כמי לאלפי פולנים, אבל עד היום גם זה לא היה, אלא פקיד רוסי נהל את כל העיר. וכישעת חרוה זו הסכימו הפולנים בדומא בהמעטה מיוחדת, להגביל את זכויות היהודים. עיר שרוב יושביה יהודים אין ליהודים לבחור אלא חמישית יועצי העיר ובעיר שהם פחות ממחצה אין להם לבחור יותר מעשירית היועצים. אסיר למנות יהודי לראש האזרחים ולראש המגיסטרט. והקלוב הפולני נתן טעם להסכמתו, כי מהמת ההגבלות אשר ברוסיה יש לחוש, שינהרו יהודי רוסיה כהמון בפולן, אם ישוו שם את זכויותיהם וכל הערים תפולנה בידי יהודים, הדפוטיים היהודים הוכיחו את הפולנים תוכחה קשה והוכיחו להם עונם, כי בבחירות לשלש הדומות לא נתנו לבחור אף יהודי אחד מכל ארץ פולן אל הדומא וא"כ הרי הדפוטיים הפולנים הם גם באי-כח היהודים ואם הם דורשים הגבלת זכותם הם מועלים בשליחותם. אך הפולנים באחת, אין לתת ליהודים שווי-זכויות, רק לעצמם הם דורשים צדק ויושר. באמת כותב עתון רוסי, שבוה אברו את זכותם, להום עליהם בענין גליל הילם.

האמינרציה היהודית. במשך עשר השנים האחרונות (1909—1900) נדרו מרוסיה לארצות הברית באמריקה הצפונית 681,432 יהודים, או 68,143 בכל שנה מכל הגורדים, שיצאו מרוסיה במשך הזמן הזה, היהודים הם במכסת 45.4, ביוחד גדלה היציאה בשנות הפוגומים. במקום 10,678 בשנת 1903 יצאו בשנת 1905—55,377 יהודים וכשנת 1906—88,223 יהודים. כמלים אחרות: במשך השנים האלו נדרו 115,1 איש מכל עשרת אלפים יהודים. — על החשבון של ועד הסטטיסטיקה יוצא, כי בכל י ושנה נוספות ברוסיה תשעים אלף נפשות של בעוד שששנות 1905—1908 יצאו לאמריקה מלבד לארצות אחרות — 101134 נפשוה יותר ממספר הנולדים ברוסיה. רוב חי יחד עם נשיהם ובניהם על מנת להי חברית.

פולין לכעם. וואלף הפינגן באוסטריה הם פולנים אומר: כועם אתה? הא לך כועם מאד על המסים הקי

לנו

זאת. — ועיך הנני מביע לו את תודתי נגדה נא כל
מכיר ומיודעי, ואהודנו כתוך קהל ועדה. ישלם ה'
פעלו הטוב, ישגיב אשרו, וירבה שלומי ותגדל הצלחתי.
ויזכה לראות בבנין ירושלם בביא.
ירושלם עהיק תיז. מרחשון תרע"ב לפ"ק.
הענד הכהן רושטער.

טונביהאל בראקא.

בליל שבת, 16. דצמבר בחצי השמינית ירצא
מר משה ראש הרצאה ג' עיד דברי ימי התרבות במזרח.
בשבת בשעה 3 ירצא מר יוסף לעזוי עיד הפיוט
היהודי.

בערב מוצאי שבת בשעה 7 בדיוק יהיה נשף
הנכה בעזרת אומנים מצוינים וספורסמים מנגנים בכנור
ובקלאוויו, מנאמים ודקלאמטציה. שבו כניסה 22 הלר.
מקום לשבת 42 הלר, לחברים 32.

ביום א' 17 לחצי בחצי השלישית יהיה החג
השני לילדים לכבוד הנכה בעזרת אומנים מנגנים.
מוזרים וממריאים. גם יוצגו תמונות אורו יערכו משחקי
ילדים, לשמחם לכבוד החג. שבו כניסה 10 הלר,
לגדולים 40.

יעקב פיינשטיין	בילה קורפירסט
ברודי	מאורשים, כסלו תרע"ב
	מדנופול

הננו מכריזים את ידינו הסופר העברי מר יעקב
פיינשטיין לארוסו
בעליצות נפשי הנני מקישר ברכות לראש רעי
החביב המשכיל מר יעקב פיינשטיין לארוסו עם מ'
בילה קורפירסט. ברך משה רוזנבלום — ברודי.
הנני מביע לידידי לנעווי מר יוסף ספיר במז"ט
לחתנתו את העממה הנכבדה מר דע פריידיגער
בבודפשט. ראובן יעקובוביטש — מ"נוב.
כלב מלא גיל וחדוה אני מברך במז"ט את ידידי
מר יוסף ספיר לחג כלולתו.

אשר אלימלך שטראם — מעלעין.
את ידידי יקירי מר יהושע שאללער אברך במז"ט
לארוסו עם מ' ביינצי בערנצווייג.
נחום קופפערמאן — קולומיה.
אני מברך את ידידי מר דוד רייז לארוסו עם מ'
פערל ראטנרס בכולכות במז"ט.
י. ל. שורמאנג — קראקא.
תבענה שפתי כמוט לאהובי אחי היקר מר משה
זאב ולכלתו מ' פסל פינקאס כפרושוב במז"ט לארוסו
חיים פיקראלץ — ראדואל.
הנני מברך ברגשות אהבה וגיל את אחותי החבבה
מ' ריבה ואת חתנה החביב מר מתתיהו ישר בסאנדץ
החדשה לארוסו במז"ט ואושר. מז"ט להוריהם.
ליכוש גולדברג — מושינא.

בשמי ובשם אחותי אברך את ידידי החייש
מוסמך והגיע להוראה מר הלל ישפערבער בטשורטקוב
לארוסו עם בת הנכיר הנכבד מויה גדליהו דוד זיידן
ביאנליניצה. מז"ט להוריו.
אברהם שטיינבערגער — בוקאטישובצה.
בישם כל המשפחה אברך מעומם הלב את ב"ד
היקר והנכבד מר משה פראפסט בקריסטינופול במז"ט
לארוסו עם מ' נעבי פאדאהרין בקאמינקא.
אליהו פראפסט — יוכראקא.
מעומם לבני אביע במז"ט לרעי היקר מר חיים
קאין פה לארוסו עם מ' רבקה קאלטער בפרטיסלא.
מז"ט להוריו. ישראל פריעדמאן — רישא.
להמאורשים שרה ויצחק אחי, במז"ט ארים
שיחי, יצחק "מצא" בת ר' יעקב שלום, מולם יהוד
כנפך ויהלום, במז"ט גם לכל המשפחה ההגוה מאת
אליהו סגל קאפאלד מכונה.

מקרב לבני אביש במז"ט לרעי מר אריה ליב
הערנסטמאן בקראסנא לחתונתו עם מ' נעבי דערבסט-
מאן כנורליץ. פנחס הערציג — קראסנא.
לכל אלה שברכנו כברכת מז"ט לחתונתנו
הננו מביעים תודתנו מעמם הלב. יצחק רייך ורעיתו.

האלענדערביילאגע.

זאמטמאויסלאגע אונזערעם בלאטטעם לענגט דער פאם
באנקוויזע עדוארד אורבאן אין ברין הערויסענגע-
בענע פערלאונסקאלענדער פה. 1912 בייא אונד
עמפעהלען וויר דיעזעס שעהן אויסגעשטאמטעטע
אונד פראקטיש צוזאמענגעשטעללטע יארהיבליין דער
בעזאנדערן אויפגעקוקאמקייט אונזערער לעזער, דען
זעלבעס ערצעהלט פיעלע פיד יעדערמאן וויססענעם-
ווערטע טאטען איבער די וויכטיגסטען באנקגעשעפט-
ליכען צווייגע אונטער בעזאנדערער הערפארהעבונג דער
פיר שפארער ניצליכען מאמענטע.

דאס באנקוויזע עדוארד אורבאן בעשטעהט זייט
1869 אונד ערפרייט זיך דורך דיא מולאנטע בעדיע-
נונג זיינער מונדען דעם בעסטען רופעם זאדאם זעלבעס
דעם פ. מ. פובליקום פיר זיינע פֿינאנציעללע טראנס-
אקציאנען בעסטענס עמפפאהלען ווערדען קאן.

מביעית אנושית פשוטה, כלי חקירות יתרות ובטלניות
ע"ד מהות הספרות ומי גדול ממי, כי רק ישם מכיר
הקורא היהודי ואתו גם המחקרים והמוליים, שאין
הספרות מטרה לעצמה ואין הסופר אליל חנוורש פלחן,
אלא גם שניהם, הספרות והסופר, רק מתוכים הם,
לחביא דעת בתוך העם וזאת היא המטרה האחת והיחידה
בכל עבודה ספרותית. שם אין מדברים ומתוכחים על
אדות "יצירה" ו"פרובלמה" ו"מנדציה", אלא כותבים מה
שהעם צריך והצורך נגלה מעצמו, למעשי חקוי אין
מקום כלל. ע"כ אנו מוצאים, שאין בוראים בא"י את
הבלטריסטיקה, שבארצות הגולה היא לבדה ראויה לשם
ספרות, לפי דעת אלה המצויים אצל ספרותנו. בא"י
יודעים, שאין טעם היהודי דומה לטעם עמים אחרים
ותחת בלטריסטיקה מוציאים שם ספרי מדע ועיון, כי
שם מרגישים הכל, כי רק אלה מתאימים לנפש
היהודית, ועוד מעלה אחת יש בספרות א"י, אין
מצמצמים בה כעניני היהדות לבדה, כמו בספרותנו
שבגולה. אין מפרדים בין קריט לחול ובין יהדות
ואנושות. שם מוכן מאלוה שיהודי הוא קודם כל
אדם ודורש הפקידו, ע"כ נגלה שם מה שידעו כל
קדמונינו, כי בספרות היהודית צריכים לערב ולהרכיב
את עניני האנושות הכלליים בעניני היהדות הפרטיים,
כלי כל מחיצה והבדל.

מנקודת ההשקפה הזאת יצאו בעלי הוצאת "לעם"
והנם מוציאים לעתים תכופות זוכרות קטנות, אבל
יפות ונחמדות בזול בתור ספרי קריאה לכל שדרות
העם העברי והן מלאות אוצר רב מאד של חכמה ומדע
כלליים ויהודיים ודן מענינות את הקורא העברי הרבה
יותר מספרי הבלטריסטיקה ומקבצי "כל כתבי" סופר
צעיר פלוגי ופלוגי, שאנו רגילים בהם כגולה. עד כה
יצאו ההזכרות האלו:

- (א) האדם והמטע; (ב) עזרת בעלי חיים זל"י;
- (ג) יודי' מהיי הפראים; (ד) סמפנסין מציא מסלת
הכרזל; (ו) החיים בטפת מים; (ז) ח'ושי' מחיי הצמחים;
- (ח) גרבלדי; (י) ספעלי שכל האדם; (יא) הבקטריות;
י"ג וי"ד) במשלת בעלי החיים; (ט"ו) מחיי הפראים;
(ט"ז) הארץ; (י"ח) השמים והכוכבים; (י"ח וי"ט) רעידות
האדמה והרי השרפה; (כ) המים; (כ"א) מחיים הצמחים;
כ"ב—כ"ו) ארץ ישראל וסוריה, מבע הארץ ותכניתה
ועבודת האדמה ישבה; כ"ז) הרעם והברק; כ"ח—
ל"ב) מאורעות עולם והכלהמה במלחמה; ל"ג) ים
מחיר הקרח הצפני; ל"ד) המאור למינהו, הזכרת אחת
כזאת (נומר אחד) רק 10 הלריב.

מלבד התועלת העיקרית של הכיכליותמה הקטנה
זאת: להרבות דעת בבני עמנו ולהרגילם לדעת, כי
גם המה בני אדם וגם להם יש חלק בטבע, בתכל
ומלואה, יש כה דרך אנכ עיד תועלת אחת: להעשיר
את לשוננו במרמנה מדעית, שהיתה חסרה עד כה
לפי שלא כתבו בעברית רק עניני היהדות וספורים
בדויים ולכל היותר פוליטיקה. מכווני מלים חדשות
מכאורות היטב ימצא הקורא כספרים האלה וגם המלים
הישנות, שלא היו משתמשים בהן מאין צורך, תשובנה
פה לאיתנן ולזכותן. לשוננו נעשה פה שפה חיה
במלוא מוכן המלה, כי היא מטפלה בכל עניני החיים
משש.

שלמי תודה.

חוב תתחובב נפשי להביע את תודתי מעומם
הלב לכבוד הריב הנכיר הצדיק מויה מג'ס מ' ע'ג'ד'ל'
ה'כ'ה'ר'א'ג'ד'נ'ג'י' אשר על ידו היתה נסבה לרפואת
על מחלתי Kehlhopfkatar אשר סבלתי עשרים
שנה, וע"פ פמורת הרופאים היה נחוץ לי לחתלק
מעוני למקום אויר צח ומכריא, והנה הקרה הי לפני
האי גברא יקורא הגביר הנדיב הצדיק מוהר"ט הכהן
ראנד הנ"ל, אשר הפליא לעשות הרבה צדקה
וחסד בעה"ק ת"י, כי מלבד שידו פתחה לכל דורש
ומבקש וצדקת פורונו בישראל, הגה טוב עשה בתור
ארץ הקדש בכנתו בתי מעון לעניים, אשר ידורו בה
חנם יותר משלשים משפחות ת"ח ועניים, ונס בית
מקדש, מעט הוא בית המדרש לתורה ולתפלה ובית
מבילה ומרחץ בנה ישמה, אשר כ"ז עלה לו קרוב
למאתיים אלף כתרים, ומלבד זה קנה חצר גדולה במחיר
ששים אלף ר"ב, אשר הקדיש הכנסותיו להיות לאכלה
לעשרת התיח הלומדים בקביעות בהשיבה אשר יסד
בעצמו בבית מדרשו הג"ל והבתים ההמה בנויים במיטב
מגרשי עה"ק, מקום אויר זך וצה, מחלים ומכריא, ויואל
הגביר הג"ל לתת גם לי מעון בתוכם, למען יוסב עיני
מצב כריאותי, ובה כי אחרי עבור איזה חדשים לשכני
בשכונת הגביר ראנד והנה נרפאתי כליל ממחלתי

היה הנרות הקטנים והנפלאים, הוסיפו אור,
האירו עיני העם, והיו לב נדכאים, כי הנה, אהה, חשבו
הרואות ותעו הלכות ורפו הידים טרב עמל ותלאה!
לפני יהודה וישראל עוררו את גבורתכם, הגדילו נגה
זרחכם, ויצאו קיובם על כל הגולה והבקיטו אל כל
אנפיה והתמו והטטו באור אשם את הקר והקפאון,
אשר אהזו בהיצבותיהם את הפליטה הנשארת, ובערו
אחרי באש מחנינו והעירו והצמיחו מתוך הרקבון את
מעט הזרע, אשר רוח חיים טמון בצפונינו, אשר לו
אחרית ותקוה! אורה, נרותינו, והיה אורכם לפקח את
עיני העם, אשר אהזו דרכו ארחות עקלקלות הלך
וסור הרחק מאד מן המטרה, ונסע והלך לנגדכם וישב
על עקבו עד כואו אל המקום, אשר ישם קץ לכל
גדודיו ולכל צרותיו, אל מקום שם העלו אתכם
ראשונה, אל ציון! היו לעינים לתועים כדרכי האמונות
והדעות, השיבו אל רצם את האובדים כמדבר העמים,
שובכו אל תחת דגלם את הנמהרים, הנדחים אחרי
כל אור-מתעה המשחק לפניהם לרולך אותם שולל
בתעותיו, לאורכם יראו צעירנו את המאור שבתורתנו,
את כל הכבוד והיקר, אשר בדברי ימינו את תפארת
גדולינו, גבורינו וחכמינו, המתנוססים כאבני נזר בכל
התקופות וככל הזמנים מימי קדמתנו ועד אחרית
הימים — יראו ויתבוננו ולא תסצר עוד נפשם בעמל
ישראל; לאורכם תפקחנה עיני רבנינו, המתקנים,
משכילינו ופליטת סופרינו, הנושאים את עיניהם אל
אלהים יד"ים "ונביאים" חדשים, וראו את התהום
הרבה, העניקה והרחבה, הרובצת בין היהדות ובין הכת
אשר קמה באמה; יראו מה נעלה מאד מוסר היהדות
המעשקה מסוסר כל הגוים הניכיה, המגדילים עליה
עקב; ידעו מה ענינו על דבר כבוד שם ישראל
ואלקיו ממסעי הצלב, משפטי האמונה, נזרות ת"ח ועד
הרדיפות וההרגות והלהץ והכוז, אשר פקדה ואשר
תפסוד אותנו כהם התרבות הנוצרות בכל סמומות
ממשלתה, מרוסניה ומרוסיה ועד אנגליה ומאוסטריה
ועד אמריקה; יראו את גבלות המכברים את תורתנו,
אשר האירה גרם, בפייה ובשפתם, ומבקשים לכבות
את נר ישראל השביא והמירה אותה להם, המתימרים
בכבוד נביאינו, מלכינו ונבידינו, ורופים את צאצאיהם
עד חרטה, המתהללים בסגלות אוצרנו כתבי קדשנו,
רחוקים מצדק וממשפט ומישר ומאהבת-אדם כעמי
האליל, אשר גברו עליהם גבורינו כימים ההם בזמן
הזה — יבירו וידעו כל זאת ולא יבכרו עוד את
הבלי הגוים על כל חמדת ישראל ולא יבקשו עוד
לחבר יחדו את אשר לא יחבי, ולא יעשו עוד כנפשם
שקר, להחניף בחלקית לאשר לו הכח והעז.

אמנם כי הייתם, נרות החנכה, עתה כפשתה כהה
לרבים, העושים אתכם כמצות אנשים מלמדה ואורכם
כמהו כאין בעיניהם וזכרונכם — משלי אפר להם,
כי תופיעו לעת זקנה על מראות ועל מעשים, אשר
אין חפץ ואין נחת בהם, כי צאצאי החשמונאים מתנים
אהבים על פניכם עם מחנה היונים, הולכים ועוזבים
את הדגל ואת הנרות ואת אזהרתם יחד ותחת חנה
ושבעת בניה, ועמדם המוני אבות ובנים, אשר הלכו
באות נפשם למות על קדושת השם — ילכו עתה
האב הזקן ובנו אל הכהן, לבקש אלהים אחרים;
זקבונדים יוצאים וכאים בתוך עמם ושקין לא ישקצום
היהודים לא יתעבוס וגם קרא יקראו להם דרושים ולהורות
היהודים ישראל עברית "טוב נס מומר" (מודעה במכ"ע
— בכל זאת אל תדענה נרותינו ופניכם אל
ההג"ל, הלא כהנה וכנהנה ראיתם כימי חלרכם הרבים,
הלכתם בליתם בוגדים ובגד כינדים כאלה וכאלה ועוד
הקפאתם לבלות את כל המונייהם, המה יחלפו ואתם
המטרונייהם תהיו לעם ישראל את אשר הייתם, כי עוד
מפני צבאו ועוד לא עברו ימיכם, כי אורכם —
המחית הקטנים והנפלאים!
אח השמיני, אורה, נרותינו, הוסיפו עני, הרבו אורה
לחמשי ואצאיהם, הגדלו נגה, זרחכם, ויצאו קיובם
על כל הגולה והבקיטו אל כל אנפיה והתמו והטטו באור
אשם את הקר והקפאון, אשר אהזו בהיצבותיהם את הפליטה
הנשארת, ובערו אחרי באש מחנינו והעירו והצמיחו מתוך
הרקבון את מעט הזרע, אשר רוח חיים טמון בצפונינו, אשר לו
אחרית ותקוה! אורה, נרותינו, והיה אורכם לפקח את
עיני העם, אשר אהזו דרכו ארחות עקלקלות הלך וסור
הרחק מאד מן המטרה, ונסע והלך לנגדכם וישב על עקבו
עד כואו אל המקום, אשר ישם קץ לכל גדודיו ולכל צרותיו,
אל מקום שם העלו אתכם ראשונה, אל ציון! היו לעינים
לתועים כדרכי האמונות והדעות, השיבו אל רצם את
האובדים כמדבר העמים, שובכו אל תחת דגלם את הנמהרים,
הנדחים אחרי כל אור-מתעה המשחק לפנייהם לרולך אותם
שולל בתעותיו, לאורכם יראו צעירנו את המאור שבתורתנו,
את כל הכבוד והיקר, אשר בדברי ימינו את תפארת גדולינו,
גבורינו וחכמינו, המתנוססים כאבני נזר בכל התקופות
וככל הזמנים מימי קדמתנו ועד אחרית הימים — יראו
ויתבוננו ולא תסצר עוד נפשם בעמל ישראל; לאורכם
תפקחנה עיני רבנינו, המתקנים, משכילינו ופליטת סופרינו,
הנושאים את עיניהם אל אלהים יד"ים "ונביאים" חדשים,
וראו את התהום הרבה, העניקה והרחבה, הרובצת בין
היהדות ובין הכת אשר קמה באמה; יראו מה נעלה מאד
מוסר היהדות המעשקה מסוסר כל הגוים הניכיה, המגדילים
עליה עקב; ידעו מה ענינו על דבר כבוד שם ישראל ואלקיו
ממסעי הצלב, משפטי האמונה, נזרות ת"ח ועד הרדיפות
וההרגות והלהץ והכוז, אשר פקדה ואשר תפסוד אותנו
כהם התרבות הנוצרות בכל סמומות ממשלתה, מרוסניה
ומרוסיה ועד אנגליה ומאוסטריה ועד אמריקה; יראו את
גבלות המכברים את תורתנו, אשר האירה גרם, בפייה
ובשפתם, ומבקשים לכבות את נר ישראל השביא והמירה
אותה להם, המתימרים בכבוד נביאינו, מלכינו ונבידינו,
ורופים את צאצאיהם עד חרטה, המתהללים בסגלות
אוצרנו כתבי קדשנו, רחוקים מצדק וממשפט ומישר
ומאהבת-אדם כעמי האליל, אשר גברו עליהם גבורינו
כימים ההם בזמן הזה — יבירו וידעו כל זאת ולא יבכרו
עוד את הבלי הגוים על כל חמדת ישראל ולא יבקשו עוד
לחבר יחדו את אשר לא יחבי, ולא יעשו עוד כנפשם שקר,
להחניף בחלקית לאשר לו הכח והעז. אמנם כי הייתם, נרות
החנכה, עתה כפשתה כהה לרבים, העושים אתכם כמצות
אנשים מלמדה ואורכם כמהו כאין בעיניהם וזכרונכם —
משלי אפר להם, כי תופיעו לעת זקנה על מראות ועל מעשים,
אשר אין חפץ ואין נחת בהם, כי צאצאי החשמונאים מתנים
אהבים על פניכם עם מחנה היונים, הולכים ועוזבים את
הדגל ואת הנרות ואת אזהרתם יחד ותחת חנה ושבעת
בניה, ועמדם המוני אבות ובנים, אשר הלכו באות נפשם
למות על קדושת השם — ילכו עתה האב הזקן ובנו אל
הכהן, לבקש אלהים אחרים; זקבונדים יוצאים וכאים
בתוך עמם ושקין לא ישקצום היהודים לא יתעבוס וגם קרא
יקראו להם דרושים ולהורות היהודים ישראל עברית "טוב
נס מומר" (מודעה במכ"ע — בכל זאת אל תדענה נרותינו
ופניכם אל ההג"ל, הלא כהנה וכנהנה ראיתם כימי חלרכם
הרבים, הלכתם בליתם בוגדים ובגד כינדים כאלה וכאלה
ועוד הקפאתם לבלות את כל המונייהם, המה יחלפו ואתם
המטרונייהם תהיו לעם ישראל את אשר הייתם, כי עוד מפני
צבאו ועוד לא עברו ימיכם, כי אורכם — המחית הקטנים
והנפלאים! אח השמיני, אורה, נרותינו, הוסיפו עני, הרבו
אורה לחמשי ואצאיהם, הגדלו נגה, זרחכם, ויצאו קיובם
על כל הגולה והבקיטו אל כל אנפיה והתמו והטטו באור
אשם את הקר והקפאון, אשר אהזו בהיצבותיהם את הפליטה
הנשארת, ובערו אחרי באש מחנינו והעירו והצמיחו מתוך
הרקבון את מעט הזרע, אשר רוח חיים טמון בצפונינו, אשר לו
אחרית ותקוה! אורה, נרותינו, והיה אורכם לפקח את עיני
העם, אשר אהזו דרכו ארחות עקלקלות הלך וסור הרחק
מאד מן המטרה, ונסע והלך לנגדכם וישב על עקבו עד כואו
אל המקום, אשר ישם קץ לכל גדודיו ולכל צרותיו, אל מקום
שם העלו אתכם ראשונה, אל ציון! היו לעינים לתועים כדרכי
האמונות והדעות, השיבו אל רצם את האובדים כמדבר העמים,
שובכו אל תחת דגלם את הנמהרים, הנדחים אחרי כל אור-
מתעה המשחק לפנייהם לרולך אותם שולל בתעותיו, לאורכם
יראו צעירנו את המאור שבתורתנו, את כל הכבוד והיקר,
אשר בדברי ימינו את תפארת גדולינו, גבורינו וחכמינו,
המתנוססים כאבני נזר בכל התקופות וככל הזמנים מימי
קדמתנו ועד אחרית הימים — יראו ויתבוננו ולא תסצר
עוד נפשם בעמל ישראל; לאורכם תפקחנה עיני רבנינו,
המתקנים, משכילינו ופליטת סופרינו, הנושאים את עיניהם
אל אלהים יד"ים "ונביאים" חדשים, וראו את התהום הרבה,
העניקה והרחבה, הרובצת בין היהדות ובין הכת אשר קמה
באמה; יראו מה נעלה מאד מוסר היהדות המעשקה מסוסר
כל הגוים הניכיה, המגדילים עליה עקב; ידעו מה ענינו על
דבר כבוד שם ישראל ואלקיו ממסעי הצלב, משפטי האמונה,
נזרות ת"ח ועד הרדיפות וההרגות והלהץ והכוז, אשר פקדה
ואשר תפסוד אותנו כהם התרבות הנוצרות בכל סמומות
ממשלתה, מרוסניה ומרוסיה ועד אנגליה ומאוסטריה ועד
אמריקה; יראו את גבלות המכברים את תורתנו, אשר האירה
גרם, בפייה ובשפתם, ומבקשים לכבות את נר ישראל השביא
והמירה אותה להם, המתימרים בכבוד נביאינו, מלכינו ונבידינו,
ורופים את צאצאיהם עד חרטה, המתהללים בסגלות אוצרנו
כתבי קדשנו, רחוקים מצדק וממשפט ומישר ומאהבת-אדם
כעמי האליל, אשר גברו עליהם גבורינו כימים ההם בזמן הזה
— יבירו וידעו כל זאת ולא יבכרו עוד את הבלי הגוים על כל
חמדת ישראל ולא יבקשו עוד לחבר יחדו את אשר לא יחבי,
ולא יעשו עוד כנפשם שקר, להחניף בחלקית לאשר לו הכח
והעז.

בספרים הרישים.

הוציאה "לעם", הזכרות מדע פפולריות זולות
בארץ ישראל, במקום החיים הטבעיים והמקוריים
של חלק קטן מישראל, יכולה גם הספרות לקבל צורה

האטעל לאנדערעם בקראקא.

הנני מודיע בזה את אחי היהודים הבאים לקראקא, כי אני מקבל על חשבונני את בית המלון והמסעדה הידועים בקראקא רהוב שטראדאם 11 ואנהל אותם באופן מודרני בתכלית ההדר והדיוק. כל בית המלון יתחדש מעתה כרהיטים חדשים וכו' כפי דרישות בתי המלון המהודרים. השרות תהי' עצהיי'ט ואשתדל למלא רצון אורחי ולהשביעם סורת רוח גם במלון וגם בכית המאכל. המזונות בתכלית הכשרות ליהודים חרדים אפילו למהדרין מן המהדרין וערכי'ם לחיך וכל איש ימצא פה כל מיני מאכל ככל הישר בעיניו. גם משקים מכל המינים יהיו נכונים לדורשיהם. המחירים ממוצעים. בכית המלון אולם גדול לחתונות לחגיגות ולאספות. מענדל בווימינגער נכד של ר' העשיל בווימינגער ז"ל וכנו של ר' פנחס בווימינגער ז"ל.

רשימה

מבית מסחר הספרים שלי המכילה 3000 ספרים שונים בכל המצועות, אשלה לכל דורש הנם איז כסף בהוקרה. דניאל שטערנפעלד.
DANIEL STERNFELD
jüd. Buchhandlung Sereth. (Buk)

ברילאנטען ניעדערלאגע

ניי געגרינדעט, גרעסטער אויסוואהל פאן ברילאנטען, אהרגעהאנגע, רינגען א. א. וו. קולאנטעמע בעהאנדלונג, רעזל, צו בילליגען פרייזען.

Brüder Rapaport

Krakau, Dietelsgasse 51, II.

M. Gutwirth, Krakau MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltstage zu sehr billigen Preisen. **AUSSER KARTELL.**

כשר גענויעפעטס לפסח

ראהעם הויטען עם פלוסטער אונד גע- קאכטעס שמאלץ, ליעפערע מעגליך פרישעם

Juda Zins in Husiatyn (Galizien)
פרייזע הכשרים ותעודות מהרבנים הגאונים מפרעמיסלא וסטרי שליטיא ומגאון מברעזאן זצ"ל, זענדע אויף פערלאנגען.

מתקבלת חתימה על השכועון העתון היחיד לילדי ישראל

"הפרחים"

שנה המישית

העתון "הפרחים" בהנכסו לשנת קיומו החמישית, מגדיל את המחלקות "למען התינוקות" ו"לכני הנעורים" בתתו בחן חמר מרובה הגוונים, עם ציורים נהדרים רבים. מחיר העתון לרבע שנה שלשה כתרם וחצי. האדריסה ע"ש המויל:

Rabbiner Lewner, Ługansk (Russie)

כשרה דעסערט פוטער און אויך קיכענפוטער במקח השוה פערשיקט טאג טעגליך פרישע

Chaim Roth, Husiatyn Galizien.

זעהר זעלמענע געלעגנהייט!

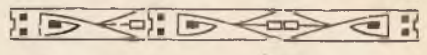
איין פאבריק האט מיר נאך איינער עלעמענטאר-קאמפאטראפע איהרע טיילווייזע גערעטעטע ווארע צום פערקויף איבערגעגען. פיעלע טויזענדע הערליכע פראגערי-קאצען אין שענען נייטעמען סוסטערן אונד פאך דערנעמען פארבען, וועלכע נור אונטערדייטענע פלעקען פאם וואסער האבען. דיעזע קאצען אייגען זיך פיר יעדען הויזהאלט. זינד זעהר שעהן אונד דויערהאפט, אונגעפאהר 190 צי'ם לאנג, 135 צי'ם ברויט. וויר פערזענדען מיט נאכנאמען 4 שטיק קאצען פיר 5.80 קר. ריא לעזער דיעזעס אינד זעראטעס מעגלען מיט פערמרויען בעשטעללען. מיט ריינעם געוויסען פערזיכערן וויר, דאס יעדער צופריעדען זיין ווירד.

Otto Beckera (gew. k. k. Ober-Finanzaufseher)
NACHOD (Czechy) Fabrikniederlage 4-5

בבית המערכת של "המצפה" נמצאים הספרים האלה למכירה

- 1) דעסבינד, כלילת יופי תולדות הרבנים בלבוב ושאר גדולי ישראל שני הלקים כתרם 4 בן-זאב, אוצר השרשים מעובד ע"י שולכיים מעברית לאשכנזית. . . . . כתרם 5
  - 2) מאשנזית לעברית. . . . . כתרם 6
  - 3) גרוזסקי וקלויזנר, מלון של כים מעברית לאשכנזית ורוסית עם נוספות . . . . . כתרם 6
  - 4) גינציג ד"ר, פוכס דיר האשכול סאפא ספרותי וסדעי המטה הלקים כל כרך. כתרם 2 כלם יחד. כתרם 9
  - 5) גרעכער, אוצר הספרות שנה שניה, רביעית כל אחת. . . . . כתרם 3
  - 6) הליפת מכתבים בין ווייזענפעלד ובין ש"ר, שזהיה, פיועס, קעללער, צווייפעל, יפה, מענלזונג ויעוד. 1.50
  - 7) כהנא, ענף עין אבות זכרונות וסדר יחסין לשפחות הורוויין, היילפרין, רפאפורט, סרגלית, שור, קענלבויוג ויעוד. 1.50
  - 8) רובין, תהלת הכסילים או צואת בעור בן חמור הוצאה שניה עם תקונים והוספות . . . . . כתרם 2
  - 9) פרס ויהודה על אסונות ורעות ומנה ים, שקבלו אבותינו סאת הפרסים ודהיהם. 1.50
  - 10) השארת הנפש שיהות הולין בין שני תלמידי הכמים. . . . . כתר 1
  - 11) רזי עולם על כל מיני ספרים בלמודי ח"ן או כתות דתיות. 1
  - 12) האמונה בשתי רשויות ורשומיה בספרות ישראל. 1
  - 1) ברוך שפינוזה ברגשי אהבת אלקים. . . . . ה'תר 50
  - 13) ספור יצירת העולם במעשה בראשית תורתנו. 1
  - 14) המים והאש בסוד הכמי חרשים ובכונני לחשים. 50
  - 15) אספת כתבי הקדש הינד. 60
  - 17) אדם ובהמה קרות מצב האדם. לפי הדת והפילוסופיא וחדן והמכע. 60
  - 18) נגינה וכלי זמר במקרא. 60
  - 19) שטערן, דר. שלמה רובין זיין לעבען אונד זיינע שריפטען (אשכנזית)
- 1) Nussbaum, Historya Żydów od Mojżesza do epoki obecnej 5 tom 20 Kronen compl. neu 5. tom Żydzi w Polsce.
- 2) Lilien, Beitrag zur Geschichte der zeichnenden Künste sehr schön gbd. mit vielen Illustrationen Pracht Ausgabe 5 K. Kohut, berühmte israelitische Männer und Frauen 2 Pracht Bde. mit zahlreichen Porträts und Illustrationen . . . . . 16 „
- 3) Łukaszewski—Mosbach, Doutsch-polnisches und polnisch-deutsches Wörterbuch 1911 Prachtb. gbd. 6 „
- 3) Französisch. polnisches und polnisch. französisches Wörterbuch 2 Bde. 1906 gbd. . . . . 3 „
- 5) Petri, Fremdwörterbuch gbd. grosses 945 Seiten neueste Auflage . . . . . 4 „
- 6) Webster, vollständiges grosses englisch. deutsches und deutsch-englisches Wörterbuch gbd. schön. 5 „
- 7) Webers, deutsches Wörterbuch 1908 . . . . . 6 „
- 8) Dietrich—Kalkhof, Geschichte der Notenschrift neu 1907 . . . . . 3 „ mit zahlreich. Notenbeispielen, Abbildungen und Tabellen . . . . . 5 „
- Alle Bücher ganz neu und complet
- 9) Słowacki. Mickiewicz, Schiller u. s. w. Ibsen, Björson, Kant, billigst

Heinrich Rosenbaum, Kolomea
offerirt alle Gattungen inländische u. ausländische Kohle und Koks für Handel und Industrie zu sehr günstigen Conditionen.
Es werden auch in allen Orten tichtige Platzvertreter zum Verkauf derselben, gegen Provisionen aufgenommen, und wird beim Offert auch die Aufgabe von Referenzen gebeten.

Spottbillig

Romler's Universal Briefsteller kostet überall 5 K, bei mir nur K 3.—, König's grosses Wörterbuch d. deutschen Sprache kostet 6 K, bei mir nur K 3'60, Schidlof's neueste Methode zum Selbststudium fremder Sprachen Englisch, Französisch, Italienisch, kostet je 7 K, bei mir nur 4 K Neufeld's Unterrichtsbriefe d. polnischen Sprache kostet 6 K, bei mir nur 3 K, Petri's Fremdwörterbuch bessere Ausgabe kostet 5 K, bei mir nur K 3'40. Schlössing's „Kaufman auf d. Höhe der Zeit“ kostet 7 K bei mir nur K 4.40. Mosbach-Germana. Deutsch-polnisch u. polnisch-deut. Wörterbuch 1911, kostet 7 K bei mir nur 5 K, Merten's illustr. Weltgeschichte kostet 6 K, bei mir nur K 4'60, Schiller, Goete, Heine, Schiekspear, je 4 Bände grosse Berliner-Ausgabe kosten a K 7'40, bei mir nur K 5'40, Alles nagelneu und prachtvoll gebunden
M. Taffet's Nachfolger (Juda Taffet)
Grossantiquariat, Krakau, Spitalsg. 8.

ליהודים חרדים הנוסעים לוויין.

עלעגאנט רעסטוראנט עריסטען ראנגעם
פערזעסליך כשר פערלעסליך אונטער פערזענליכער ליימונג דעם רע- נאמיערמען רעסטוראטערס יעב פינכאס אים פראכטפאלען גיבוי האטעל נירדורר וויען II קליינע שפערלאססע 5. האכצייטען אונד באנ- קעטס ווערדען ביי ציווילפרייזען פין אונד עלעגאנט אויסגעפיהרט. רעפערענצען איבער גשרות ציר געפאל. פערפרינגען.

האטעל ורעסטוראציאן כשר
לבע"ב יהודים של **שלום אהרן ראזענטאל**
בלבוב, רהוב רועניצקא 13
שעלעפאז נו 1314

להתננות.
מחותנים הרוצים לחוג חג התונה בעיר נבריה אין טוב מהעיר רישא (Rzeszów) אשר במרכז גליציה ושם אין מקום מוכשר מבית מלוני המוכן מחדש והמשוכלל בכל התקונים ההיגיינים ובחדים נהדרים מוארים באור אלקטרי וכו' ארוחת דשנה ורעננה ערבה לחיך יהודים כשרים וכשרה אף לאוכלי חולין על טהרת הקדש. משקים מן המבחר מכלו המינים. לחתונות, למחולות, לאספות ולדרשות גינותי היכל גדול 192 מטר מרבעות ונכון הוא לכל המודיע מראש, פנחס בערגער.
HOTEL BERGER, RZESZÓW.

Wyd.: S. M. Laser
Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
Drukiem M. Lenkowieza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.

לעטצטע וואכע
ציעהונג אונוויעדערופליך 21 דעצעמבער 1911
אינהייט - וואהלעטיגקייטס - לאטעריע
ביראָה: וויען, I. וואללציילע 24
1. הויפטטרעפער K. 30.000 ווערט.
אויך אין בארעם אבלעזכאר.
לאז א קראנע.
ערהעלטליך אין אללען וועקסעלשטובען, טראפיקען, לאטטא- קאלעקטורען אונד אין לאטטעריע-ביראָה.

דיא נייע געגענווערטיג אים בויה בעפינדריכע
קאהלענזירע-פאבריק אין לעמבערג
 ווירד לענגסטענס מיטטע מערץ 1912 אין בעטריעב געזעצט.

וויר ערלויבען אונס דעם פ. מ. אינטערעסענטען דיא מיט-
 טיילונג צו מאכען, דאסס עס ניכט אין איהרעם פארטיילע ליענט,
 איהרעם בעדארף אן קאהלענזירע פיר דאס יאהר 1912 שאן יעצט
 בייא דער האנקורענין צו דעקען.

צו געהערען אויסקינפטען איזט גערנע בערייט

די דירעקציאן דער ערסטען גאליצישען
 לאנדעס-קאהלענזירע פאבריק

לעמבערג, מארצינא 61

הנות פלשתינה בלבוב פאסאש פעלער.

מרתף פלשתינה בעיר יאנוב הסמוכה ללבוב.

בהפאסאש פעלער פתחנו חנות, למכור לאחדים כל תוצאות ארץ המדתנו
 ובפרט יין טבעי ומרפא וקאניאק מארץ ישראל מכרטי התקנה בבקבוקים
 גדולים ופטינים התומים בחותם חברת המסחר "פלשתינא". ובעד הקונים
 מערי השדה נשלח מהמרתף הפלשתיני עיי מסלת הכרזל והדואר בחכיות
 ובקבוקים בתיבות חתומות.

אנב נעיר את הסוגים, לבדוק ההתימה והפקקים, שלא יכשלו ביינות מזויפים
 מפורמא אחרת. לקונים פרטים נשלח בפאסט-קאלי כמה בקבוקים, בכדי
 שיוכלו לשעום מחטרא טבא בקידושא רבא דביה תהדי נפשא.

להזמין על הכתובת:

**„PALÄSTINA“ HANDELS-GESELLSCHAFT
 TIEGER & COMP., LEMBERG.**

דבש משובח.

הדבש מיאנוב כבר קנה לו שם עולם ובפרט מכית התעשייה של
 ריכטער, אשר קנתי לי מפני המרתפים וכלי מכשירים וכל הבנינים ומעין
 המים, אשר גרמו לתוצאות דבש משובח יחיד במינו, אשר ימתק לדיך.
 אנכי הוספתי, חדשתי ותקנתי כל המכשירים להשיבע רצון הקונים, ותמכתי
 יסודותי ברצון הטוב של ידידי ומכירי, אשר יואילו בשוכם לשלוח לי את
 הזמנותיהם על האר עסטע:

Janower Methbrauerei und Bienenwachsfabrik

D. H. TIEGER, JANÓW bei Lemberg.

Gesetzlich geschützt

Abteilung: Briefl. Unterricht.

Ausbildung zum tüchtigen Korrespondenten, Buchhalter, Rechnungsbeamten, Schönschreiber.

F. Simon Berlin W 35. genchtl. Buchrevisor

Sie gratis Probelektion 13

כשרה זערכווארען-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gólurowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט
 לויט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט. ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו.

אונד ערצייגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הררה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

כשרה זערכווארען-פאבריק

Salomon Podhorzer, Tarnopol, Sobieskiplatz

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען בעסטע כשרה דעליקאטעסע. דיא פאבריק
 איזט לויט דען מאדערנסטען בעהעלפען אונד היגיענישען סארדערונגען איינגע-
 ריכטעט. וויא עלעקטרישע קראפט א. ה. וו. אונד ערצייגט נור פרימא ווארע.